

Komunitator

▶ Jubilejni
Festival idrijske
čipke

▶ Idrija je
evropska
destinacija
odličnosti

▶ Predsednik
države v
Kolektorju

▶ Svetovni prvak
v dopisnem
šahu

DRUŽINE, POSLOVITE SE OD SKRBI!

IZKORISTITE POPUST
ZA DODATNI AVTO.
VEČ NA AVTO.TRIGLAV.SI.

PAMETNO JE IMETI DOBRO ZAVAROVAN AVTO.

www.triglav.si

Festival idrijske čipke

Vsebina

- ▶ 4 **Festival idrijske čipke**
Na jubilejnim festivalu je bilo največ zanimanja za modni spektakel idrijske čipke
- ▶ 6 **Investicija**
V Idriji in Spodnji Idriji bomo pili vodo iz Bele
- ▶ 13 **Spominjanja**
Izšla je knjiga Kraji in ljudje pod Poreznom
- ▶ 16 **Iz naših krajev**
Idrija sodelovala na igrah pobratenih mest v Franciji
- ▶ 50 **Dokumentarni film**
Filmska biografija Dušana Moravca
- ▶ 58 **Šport in šah**
Ipavec na pariškem maratonu, kolesarski spust v Cerknem, Šemrl svetovni prvak v dopisnem šahu

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o. • **Direktorica:** Tadeja Golob • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@kolektor.com, fax: (05) 37 50 354, GSM 051 689 204 • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Alenka Abram, Marija Benčina, Branko Govekar, Janez Kavčič, Monika Lapajne, Tanja Rupnik, Robert Šabec, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Marija Trušnovec, Domen Uršič, Maja Vojska, Nina Vončina, Irena Žakelj • **Fotografije:** Marko, Čuk, arhiv Karin Dodič, arhiv ICRE, arhiv Občine Idrija, arhiv Kristjana Ipavca, arhiv Silva Kovača, Andrija Majsen, Nejc Menard, arhiv Dušana Moravca, Branko Poljanšek, arhiv Radosti, Albin Rogelj, Bruno Rupnik, Filip Šemrl, Polona Šemrl, arhiv Ane Štucin, Gašper Uršič, Anka Vončina, Nina Vončina, Irena Žakelj • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Anja Bolko • **Naklada:** 8000 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Tisk:** ČukGraf d. o. o. • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Bula
Copyright © FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja

Foto: Nejc Menard

Čipka je naša nacionalna identiteta

Festival idrijske čipke je letos doživel svojo 30. izvedbo. Za takšno obletnico se spodobi, da jo proslavimo na poseben način. A razlogov za slavlje je bilo še več. Kot smo lahko v treh festivalskih dneh mnogokrat slišali, je letošnje leto pomembno še zaradi dveh laskavih naslovov, s katerima se ponaša Idrija – alpskim mestom leta in destinacijo odličnosti.

Glavno besedo je tokrat imela čipka, ki je sama pripovedovala svojo zgodbo in nas nenehno opominjala, naj s ponosom ohranjamo tisto, kar smo stoletja ustvarjali in naj pogumno sprejmemo priložnosti, ki se nam ponujajo.

Že dolgo čipka ni le bel klekljan prtiček, pač pa je stopila izza okvirov zgodovine v korak s časom, z modnimi trendi, kar je nedvomno dokazal modni spektakel, osrednji festivalski dogodek, ki je pri obiskovalcih požel val navdušenja. Kako tudi ne, ko pa je bila njegova izvedba vrhunska. Z njim je organizatorjem oproščeno za petkov večer z otvoritveno slovesnostjo, ki občanov ni prepričala.

Po besedah vodje projekta Karmen Makuc so želeli z modnim spektaklom čipki zagotoviti novo uporabno vrednost. Podobnemu dogodku smo bili v Idriji priča že pred šestimi leti, ko so na prireditvi Miss idrijske čipke izbirali najlepšo kreacijo, tokrat pa so naredili korak naprej in k sodelovanju povabili uveljavljene slovenske modne kreatorje. Nekateri med njimi so se tokrat prvič srečali s čipko. Vzorce za veliko večino večernih oblek je zasnovala Maja Svetlik iz idrijske čipkarske šole, čipke pa so nastale pod spretnimi prsti idrijskih klekljaric. Če ste modni dogodek zamudili, si kreacije do konca poletja lahko ogledate v Razstavišču Nikolaja Pirnata

Modnega spektakla se je kot častna pokroviteljica udeležila prva dama Barbara Miklič Türk, ki je ob tej priložnosti v dar dobila žensko torbico s idrijsko čipko. Vesela darila je povedala, da zdaj ne bo več zavidala obdarovanim, ki jim za protokolarna darila poklanja idrijsko čipko. Zdaj bodo drugi zavidali njej.

Poleg otvoritvene slovesnosti in modnega spektakla pa je jubilejni 30. festival idrijske postregel s pisano paletto strokovnih dogodkov – najrazličnejših razstav, predavanj, delavnic ... -, ki so vsako leto bolj kakovostni.

30. festival idrijske čipke so sklenili s tradicionalnim državnim tekmovanjem v klekljanju za priznanje Ivanke Ferjančič. Tekmovanja se je udeležilo 154 otrok in 34 odraslih.

Teče, teče bistra voda ...

Marija Benčina

Krajinski park Zgornja Idrija je naša oaza miru in sprostitve. Tu so nekateri naši občani doma, drugi imajo tu vikende, največ pa nas semkaj zahaja občasno po tiste dobrine, ki so nam v tem idiličnem kotičku naše občine dane v užitek. V čisti in neokrnjeni naravi domujeta svež zrak in spokojnost, zvoki žuborenja Idrije in Belce oplajajo tišino, odsevi sončnih žarkov na vodni površini pravljичno obarvajo okolje. To čarobnost v poletni sezoni zmotijo zvoki jeklenih konjičkov, s katerimi se semkaj pripeljejo mnogi obiskovalci, še posebej nasilno vanjo posežejo ob odprtih oknih avtomobila do konca naviti zvočniki avdio naprav. Ampak to je skrajnost, vse več Idrijčanov se pomena krajinskega parka zaveda in se vanj podajo s kolesi ali peš. Ti imajo privilegij pokukati tudi v tista območja parka, kamor se po štirih kolesih ne da, ali pa so mnenja, da so za njihovo vozilo dobre le asfaltne podlage.

Eden takih kotičkov, za katerega ste mnogi sicer že slišali, večina pa jih tjakaj še ni zašla, so tudi Tršanovše. Včasih je bil to majhen zaselek, danes je tam nekaj vikendov, mimo katerih nas pot vodi dalje proti Krekovšem v objem gozdov, kjer nam adrenalin lahko dvigne celo srečanje z medvedom.

Tam blizu, kjer se v Idrijski Beli odcepi pot proti Tršanovšu, se v nedrjih krajinskega parka skriva še ena neprecenljiva dobrina, čista pitna voda. Prav kmalu bomo te dobrine deležni vsi, tudi tisti, ki iz različnih razlogov v park niti ne zahajate.

Občina Idrija si je namreč že vrsto let prizadevala najti zanesljiv in kvaliteten vodni vir za oskrbo svojih občanov, saj se sedanja vrtina v Podroteji ni izkazala kot dobra varianta. Vodozbirno območje zanjo sta sedaj Zadloška in Črnovrška planota, kjer je na kraškem terenu razvito intenzivno kmetijstvo, ki poleg novo zgrajenega vodovoda ter naraščanja števila stanovanjskih in gospodarskih objektov predstavlja stalno pretečo možnost onesnaženja pitne vode. Po eni strani je to stalna obremenitev za tiste, ki planoto poseljujejo in na njej gospodarijo, po drugi strani je potreben še posebej pazljiv nadzor tega vodnega vira. Kljub odgovornemu ravnanju pa še vedno pogosto, zlasti ob neurjih in velikih količinah padavin, prihaja do situacij, ko voda zaradi motnosti ni pitna in jo je potrebno prekuhavati. Tisti občani, ki živimo višje in pijemo vodo iz Kobalovih planin in Hleviš, tega ne občutimo, tisti pa, ki ste vezani zgolj na ta vodni vir, boste temu zagotovo pritrdili. Tudi osebe zdravstvenega doma bo priki-malo. Čeprav bi tu čista voda morala biti aksiom, temu ni tako, je pa, kot je v šali dejal eden od zdravnikov, po večjih neurjih najbolje priti na izpiranje ušes, saj to voda s primesjo peska bolje opravi.

Tako stanje torej ne dosega sodobnih standardov, vsekakor pa za občane zagotovo ni dobro, zato se je iskalo možnosti izboljšanja. Dve alternativni sta se ponujali, vodarna s čistilno napravo v Podroteji, ki pa bi še vedno imela omejujoč vpliv na Črnovrško planoto, ali pa nov kvaliteten vodni vir. Ko so geologi in hidrologi tak vir našli na koncu Idrijske Bele, v okolju, po katerem smo se sprehajali na začetku tega pisanja, odločitev ni bila posebno težka. Tehtnica pa se je na njeno stran odločno prevesila še zlasti potem, ko se je ugotovilo, da je vode dovolj in je vir dolgoročno zanesljiv, rezultati odvzetih vzorcev pa so pokazali, da je ta voda med najbolj kvalitetnimi.

Vse bi bilo pravljичno kot poletno popoldne ob tolmunu Belce, če bi bilo denarja dovolj. Ta predstavlja zaplet, ki je v vsaki pravljici nujen, preden se zgodi srečen konec. Tako kot se pogumni kraljeviči preko meja kraljestva odpravijo iskat čarobno zel za zdravje lepe kraljice, so se župan in občinski uradniki podali preko meja občine po potreben denar. Niso šli le do Ljubljane, potrkali so na srce materi Evropi in jo prepričali, da si projekt zasluži denar iz njenih mošnjičkov.

Za cca 2.500.000 evrov težak projekt bo Evropa zagotovila 1.460.000 evrov sredstev iz sklada za regionalni razvoj, kar predstavlja 58 % potrebnega denarja, ostalih 42 % sredstev pa bo zagotovljenih v občinskem proračunu. S tem denarjem bo poleg zagotovitve novega vodnega vira z vrtino in črpališčem na zgoraj opisani lokaciji zgrajenega 8.170 m novega vodovodnega omrežja s pripadajočimi objekti. Pri Guzelu bo zgrajen raztežilnik, ki bo ublažil veliko

➤ Krajinski park Zgornja Idrija skriva v sebi mnoga bogastva, tudi zdravo pitno vodo

višinsko razliko med vrtino in vodohranom na Skrniku nad idrijskim pokopališčem. Obnovljenega bo tudi 1.286 m obstoječega vodovodnega omrežja, vključno z zamenjavo azbestnih cevi. Obnovljen bo cevovod med idrijskim pokopališčem in vodohranom na Skrniku, primarni vod med stadionom in Uto ter od gasilskega doma do priključka na Gradnikovo ulico pri hotelu Jožef. Investicija bo nekaj več kot 4000 občanom zagotovila zadostno količino zdrave pitne vode, zmanjšale se bodo izgube na vodovodnem omrežju, bolje pa bo poskrbljeno tudi za požarno varnost.

Pa ne le to. Tisti, ki ste v krajinskem parku doma, in tisti, ki tja občasno zahajamo, vemo, v kako nezavidljivem stanju je prometnica, ki nas tja vodi. Malce je na njeno sedanje stanje vplivala tudi predvidena gradnja vodovoda, zaradi katere posegi na cestišču niso bili racionalni. Zato pa se bo po vgradnji vodovoda in optičnih povezav v cestno telo izvedla tudi temeljita sanacija lokalne ceste. Zamenjani bodo cestni propusti in zgrajeni bo še nekaj novih, sanirani bodo podporni zidovi, vgrajeni cestni robniki, obnovljena bo varovalna ograja, saniran bo ustroj voziščne konstrukcije ter izvedena celotna asfaltna prevleka.

Dela bodo potekala od julija 2011 do septembra 2012. Da bi bili obe poletni sezoni čim manj moteni, se bo gradnja začela pri vrtini in se nato iz Idrijske Bele nadaljevala proti Idriji. Z izvajalcem se bo sicer skušalo dogovoriti o takem poteku del, ki bo krajane in obiskovalce čim manj obremenil, vendarle pa brez popolnih zapor cestišča ne bo šlo. Trasa poteka po zahtevnem terenu po trdi kamnini in ozki cesti in v fazi izkopa, ki bo izveden z rezkalnim strojem, ki se je pri gradnji vodovoda v Zadlogu izkazal kot dober način izvedbe, bodo popolne zapore pogostejše. V fazi urejanja cestišča pa bo do njih prihajalo redkeje, v primeru morebitne začasne prekinitve del pa bomo vztrajali na zagotovitvi prevoznosti v tem času. Treba je tudi vedeti, da bo v zimskem času cesta v slabem stanju, saj se bo zaključna dela izvajala v letu 2012 pred kopalno sezono, da bo ob primernih vremenskih pogojih zagotovljena res kvalitetna izvedba. Zavedamo se, da bo vse to precej vplivalo na življenjski ritem domačinov Idrijske Bele in zagotovo povzročalo težave pri realizaciji njihovih vsakdanjih opravil, zato bo vseskozi poskrbljeno za primerno urejen obvoz čez Čekovnik in Idrijski Log.

Ker se nepredvidenim zagatam ne bo dalo izogniti, vse domačine Idrijske Bele ter obiskovalce krajinskega parka prosimo za strpnost in razumevanje.

Verjamemo, da bomo ob zaključku investicije vsi skupaj z zadovoljstvom ugotovili, da božja mast potrpljenja zdravilno deluje tako na lokalno cesto, kjer bodo učinki vidni že na prvi poglede in kar je še bolj pomembno, da pozitivno vpliva na naše zdravstveno stanje in počutje, kar pa bomo bolj čutili kot videli.

Še bolj zadovoljni bomo, ko nam bo uspelo izpeljati nadaljevanje te investicije do Spodnje Idrije in bomo morda tako postali »sovodnjani« (naj mi slovenisti pravkar rojene skovanke ne zamerijo preveč) prej kot someščani.

Poleg nadaljevanja povezave do Sp. Idrije se nadejamo, da bomo tudi v Idriji v prihodnjih letih uspeli obnoviti še nekaj krakov vodovoda v sklopu projekta dograditve centralne čistilne naprave in obnove kanalizacijskega omrežja, pri katerem računamo na kohezijska sredstva. Poleg zmogljivejše čistilne naprave, ki bo omogočala povečanje priključnih enot s sedanjih 5000 na 9000, bo ob zaključku projekta, ki se bo izvajal v letih 2013–2015, dograjen kanalizacijski sistem zlasti na periferiji mesta (v Grapi, Skirci, Triglavski ulici, Vrh Zelj ...). Tudi tu se bo skupaj s kanalizacijskimi vodi obnavljal vodovod, če bodo to dopuščala

sredstva omrežnin, saj je treba vedeti, da bodo ta sredstva koriščena tudi za čistilni napravi in kanalizacijsko omrežje v Črnem Vrhu in Godoviču, pa tudi za omrežje v Spodnji Idriji. Tam, kjer se bodo izvajala dela na kanalizacijskem in vodovodnem omrežju, bo, podobno kot v Idrijski Beli, ob koncu sanirano tudi cestišče, zato se v asfalte na teh območjih do takrat razen najnujnejšega krpanja ne bo vlagalo.

Pa saj se tako ali tako kaj veliko v ceste ne vlaga, porečete. Žal tu ni kaj oporekati, a po pravkar prebranem ste lahko zaslutili, kako velike so potrebe tudi na drugih, za naš vsakdan še kako pomembnih področjih in kako velik obseg sredstev je zanje potreben. Pa se obsežnega področja družbenih dejavnosti, kjer je nujno vsaj vzdrževati dosežene standarde in ki »popapca« velik del proračunskega denarja, v tem pisanju

nismo še niti dotaknili.

Vsega hkrati se pač ne da postoriti, korak za korakom pa se, tako pravijo, daleč pride. Začeli smo našo zgodbo o vodovodu v osrčju krajinskega parka tam nekje pod Tršanovšem, po Strugu je do Idrije dolga pot, še daljša je do Spodnje Idrije, za obhod vseh naših vasi in zaselkov pa je potrebno že tako veliko število korakov, da bi jih težko prešteli. Pa še v hrib je, razen redkih izjem, treba korakati.

In glejte, kako dobro se je kar sam od sebe razvil naš zaključek. Začeli smo nizati korake, ki nas vodijo navzgor, včasih sicer za hip zastanejo ali nas opotekavo spustijo malce nižje. Pomembno pa je, da trend vzpenjanja ostane in da pri tem ne obupamo in pademo, saj je treba verjeti španskemu pregovoru, ki pravi: "Kdor se opoteče, a ne pade, napreduje po poti."

👉 Pipe idrijskih gospodinjstev bomo poslej bolj z veseljem odpirali

👉 Zdrave pitne vode bo dovolj tudi za Spodnjo Idrijo

I FEEL
SLOVENIA

IDRIJA

RAZGLEDI PO STOLETJIH PRETEKLOSTI.

Evropska destinacija odličnosti 2011

www.slovenia.info/eden

Idrija je Evropska destinacija odličnosti

Idrija se je v finalu tekmovanja za ta laskavi naziv potegovala z Mežico, Velenjem in Žičami. Tema letošnjega tekmovanja je bila Turizem in oživljenje nepremične kulturne dediščine. Idrija je komisijo prepričala s turističnim produktom »Idrija – razgledi po stoletjih preteklosti«.

»Idrija je vzporedno z zapiranjem rudnika živega srebra začela sistematično razvijati vključevanje stoletne nepremične kulturne dediščine rudarstva in drugih, nanj navezanih gospodarskih, družbenih in duhovnih dejavnosti, v turistično ponudbo. Poleg izjemno ohranjene in predstavljene tehniške dediščine (rudnik, kamšt, klavže, črpalka, predstavitev v muzeju), razvijajo tudi druge vsebine, kot so npr. kulinarčna ponudba, spominkarstvo, prireditve, v nastajanju je geo park, območje je povezano s pohodniškimi in kolesarskimi potmi itd. Zelo zgledno je ozaveščanje lokalnega prebivalstva o okoljskih vprašanjih in posledicah nekdanjega rudarjenja za življenje,«

(od leve proti desni) mag. Maja Pak, direktorica STO, idrijski župan Bojan Sever in mag. Marjan Hribar, v. d. generalnega direktorja Direktorata za turizem in internacionalizacijo na Ministrstvu za gospodarstvo

je o zmagovalki povedal **prof. dr. Janez Bogataj**, predsednik strokovne žirije in ambasador EDEN za Slovenijo. Idrija je laskavi naziv prevzela na gradu Gewerkenegg v Id-

riji, Evropi pa se bo predstavila v okviru Evropskih dnevov odprtih vrat v Bruslju, kjer ji bo naziv Evropske destinacije odličnosti podelila še Evropska komisija.

Idrija z novimi poslovilnimi objekti

Idrija ima lepo in urejeno pokopališče, le poslovilni prostori, ki so jih zgradili med prvimi v občini, so med najbolj dotrajanimi med vsemi krajevnimi skupnostmi.

Odslej ne bo več tako, saj si je vodstvo krajevne skupnosti v prejšnjem mandatu pod predsestvanjem Majde Troha zadalo za osrednjo nalogo prenovo mestnega pokopališča. Več kot 300.000 evrov vredno naložbo so podprli tudi z občinskim proračunom, je na otvoritvi prve faze prenove dejal idrijski župan **Bojan Sever**. Mrliški vežici so uredili v vhodnih prostorih na idrijsko pokopališče, kar bo v prihodnjih letih omogočalo tudi fazno ureditev zadnjega doma, za kar je in bo poskrbel arhitekt Kolektor Kolinga **Silvij Jereb**, ki je prisluhnil tarnanju in pripombam številnih prebivalcev mesta o neustreznosti poslovilnih objektov.

Sedanji predsednik idrijske mestne krajevne skupnosti **Tomaž Vencelj** pa je na otvoritvi povedal, kaj si lahko s prenovo še obetamo. »Najprej bo treba urediti vhodni del in vsotopno stopnišče, nato pa preurediti stare

mrliške vežice za potrebe izvajalca pogrebne službe, dograditi parkirišče, urediti dostopno cesto in javne sanitarije. V načrtih je tudi ureditev platoja med adaptiranimi objekti in cerkvijo ter prenova in širitev vzhodnega dela pokopališča, kjer je predvideno tudi

stopnišče z žarnim zidom.«

Skratka, sodobno urejeni objekti na idrijskem pokopališču so za vse velika pridobitev, saj bodo žalujočim ob slovesu od najdražjih odslej nudili primerno okolje.

Marec, april, maj 2011

Marec

3. marec – Idrijski zdravstveni dom lani ne bi posloval iz izgubo (60.000 evrov), če bi država prisluhnila in doumela njihove trditve, da te ustanove ne gre primerjati s podobnimi, ki so bližje bolnišnicam, je na novinarski konferenci poudaril njen direktor, magister Mariko Hvala. Primeri se, da so včasih angažirane hkrati kar tri reševalne ekipe, kar je dodaten strošek za ustanovo. Lahko sicer prihranijo in nimajo izgube, le v avli bi morali napisati »V nujnih primerih pokličite 112«. Pridejo, lahko tudi iz Postojne, toda ko gre za življenje, je na žalost že prepozno.

6. marec – V Cerknem se je pred cesarsko-kraljevo sodnijo zbrala pisana laufarska družina. Že 55. po vrsti je bilo, toda laufarji tega sploh niso vedeli, ker so jih zanimale druge bolj pomembne stvari, o čemer je pričal tudi dolg kalomon, kot pravijo v pristni cerkljanščini pustni obsodbi. Član laufarske družine Danilo Sedej je pred prireditvijo povedal, da so se letos največ zamudili s šivanjem oblek in da so še vedno v starih in neprimernih prostorih. Sicer pa obsodbo pred cesarsko-kraljevo sodnijo poslušala veliko ljudi, med njimi največ domačinov, med katerimi pravijo, da nisi nič vreden, če v njej nisi omenjen.

14. marec – Idrijska čipka je bilo delo žensk, ki so z njimi skoraj do današnjih dni dopolnjevale družinske proračune. V dvorani gradu Gewerkenegg v Idriji so pripravili večer, ki je bil posvečen klekljaricam z naslovom Kraljica ročnih del Čipka idrijska. Marija Trušnovec, ena od realizatork omenjenega večera, je menila, da so bile idrijske klekljarice vedno zapostavljene. »Nikoli se jih ni imenovalo, zlasti pa ne njihovega dela. Njihove zasluge so si prevzemali trgovci, prekupčevalci in nenazadnje tudi modni oblikovalci,« je za Radio Slovenija dejala Marija Trušnovec. Večer Čipka idrijska je bil hiter zgodovinski pregled od začetkov idrijske čipke, ki je imela povsem drugačen pomen, kot ga ima danes.

26. marec – Idrijski prostovoljni gasilci so pripravili reševalno vajo, v kateri so sodelovale vse lokalne strukture, ki so jih tudi preizkusili. S to vajo so preverili, kako bi te delovale v primeru rušilnega potresa. Vajo sta ob njenem končanju ocenjevala tudi ministra za okolje in prostor in obrambo Roko Žarnič in Ljubica Jelušič ter njeni lokalni načrtovalci in izvajalci. Janez Jocič iz Škofje Loke pa je na gradu igral na srednjeveški instrument, lajno, pesem o ribi faraoniki. To je o tisti ribi, ki z miganjem repa povzroči potres.

27. marec – 36. zimski pohod na Porezen sta spremljala megla in veter. Dohod na goro je bil kljub temu z vseh strani, saj je bilo na tem cerkljanskem očaku malo snega.

April

1. april – Začela se je nova ribolovna sezona. Idrijski ribiči so pred njo v ribolovne vode vložili 1,2 tona šarenke in soške postrvi, in sicer iz njihove ribogojnice in gojitvenih potokov. Po besedah predsednika RD Idrija Zorana Babiča si namreč letos želijo povečati zadovoljstvo ribičev z režimom ujemi/spusti in trofejni revir razširiti še na Kanomljico. V A-revirju pa so ribolov sprostili šele mesec kasneje, ki je še posebej mikaven od Kobile navzgor, saj leži v krajinskem parku Zgornja Idrija, na žalost že prepozno.

9. april – Idrija je nosilka naziva »Alpsko mesto leta 2011«. V tem okviru je pripravila tudi tako imenovani eko teden, saj letos ni

bila organizirana čistilna akcija »Očistimo Slovenijo v enem dnevu«. Čistilno akcijo so izvedli po vseh desetih krajevnih skupnostih v idrijski občini in ob tej priložnosti zbrali okrog 50 prostorninskih metrov odpadkov. To je bila po mnenju organizatorjev presenetljivo velika količina, kar pomeni, da so številni prebivalci idrijske občine še vedno premalo ekološko ozaveščeni in različne odpadke odlagajo v bližnje grape.

9. april – Ocenjevanje suhomesnatih izdelkov proizvajalcev z Idrijskega in Cerkljanskega ima že dolgoletno tradicijo. Kmetijska svetovalna služba ga običajno pripravi, ker ve, da imajo po posameznih kmetijah dobre proizvode in bi lahko morebitne napake z nasveti strokovnjakov tudi odpravili. Ne gre za tekmovanje, temveč za ocenjevanje. Letošnje je v gostilni Pri Mostičarju potekalo v okviru programa Leader Več znanja na podeželju. Posledica vsakoletnih ocenjevanj je dvig kakovosti. Vsi, ki niso uspeli k Mostičarju, so kasneje svoje izdelke ocenili in dali v pokušino na turistični kmetiji Pri belem kamnu na Vojskem. Bilo je zabavno do onemoglosti, za kar so med drugimi poskrbeli dramski igralec Gojmir Lešnjak Gojc in klapa Matori z Visa, ki so zapeli ne samo venček dalmatinskih, temveč so priredili skoraj celodnevni koncert.

12. april – Sestanek koordinacijskega sosveta na idrijski upravni enoti je bil namenjen seznanitvi in izmenjavi mnenj med predstavniki posameznih ustanov in občinsko upravo oziroma idrijskim županom Bojanom Severjem. Predvsem od slednjega so želeli izvedeti, kaj jih čaka v prihodnje. Domujejo namreč pod isto streho in pogosto se primeri, da zaradi različnih urnikov kakšno od strank tudi zaprejo v poslopje. Sicer pa je ob tej priložnosti načelnica idrijske upravne enote, magistra Irma Dežela delo 25 zaposlenih nehote primerjala s sorodnimi upravnimi enotami in ugotavljala, da je to kadrovski minimum za opravljanje dela.

25. april – V idrijskem domu upokojencev, ki ga bodo še letos nadomestili z novim, so imeli med velikonočnimi prazniki zanimivo razstavo. Nekateri njihovi gojenci so namreč posodili spominske knjige. Kar lepo število jih je bilo na ogled. Številnim gojencem je bilo žal, da so jih izgubili ali so se drugače uničile. Razstava spominskih knjig je glede na odziv pokazala, da se jih spleča hraniti. Tisti, ki so jih imeli in jih danes na žalost nimajo več, so glede tega enotnega mnenja. Vedo, kdo jim je ni vrnil, kdo jim jo je popackal itd. Vsi pa se spominjajo tistih, ki so pisali vanje.

Maj

1. maj – Pri nas smo začeli delavski praznik praznovati na začetku 20. stoletja. Praznovanja so se po navadi začela z igranjem delavskih budnic, kar še danes ohranjajo v številnih krajih, tudi v Idriji. Na Hlevišah pa tradicionalno prvomajsko srečanje vsako leto pripravi območna organizacija SD Idrija-Cerkno. Letošnje je bilo dvajseto po vrsti, na njem pa je spregovorila evropska poslanka Tanja Fajon.

7. maj – Mestna krajevna skupnost je že četrto leto po vrsti pripravila tako imenovani cvetlični sejem. Ob tej priložnosti je bilo mogoče priti do različnih sadik cvetnic, gromovnic in drugih okrasnih rastlin. Nekateri Idrijčanke pa so ob tej priložnosti s seboj prinesle tudi odvečne sadike rastlin, ki že krasijo njihove balkone in vrtove, in jih zamenjevale za tiste, ki jih še nimajo. Odrasle »vrtnarke« so se ob tej priložnosti na delavnici preizkusile v izdelovanju cvetnih aranžmajev. Mlajši so v Mestni knjižnici in čitalnici prisluhnili pravljici in posadili svoj lonček, mali vrtiček. Idrijska biologinja Marija Bavdaž pa je predstavila svoje, tudi kritične

ugotovitve o cvetni in zasaditveni podobi Idrije. Prvim petstotim obiskovalcem sejma je mestna KS podarila sadike bršljank.

8. maj – V Grapi, idrijskem »becirku«, imajo vse, če pa česa nimajo, pa sami naredijo. Tako smo opazili tudi kuno in jo ujeli v naš objektiv. To so zelo plašne živali, čeprav sodijo med zveri. Kljub vsej pestrosti (skunki, kune, jazbeci, minki in vidre) jim je skupno dolgo telo na kratkih okončinah. Kune živijo v Evraziji, Afriki in Ameriki. Večina vrst je vezanih na gozd in grmičevje, srečamo pa jih tudi drugje. Raznovrstnost v zgradbi telesa se kaže tudi v prehranjevalnih navadah. Napadalne in živahne kune obvladajo plen, ki je večji od njih. Kune lovijo na drevju, njihov plen pa so veverice in ptice. Kaj je bilo narobe z omenjeno, ne vemo. Glede na njeno shiranost in našo bivanjsko bližino, je bilo z njo zagotovo nekaj narobe. Na žalost ni bilo pri roki nobenega, ki bi nam znal odgovoriti na omenjeno vprašanje.

19. maj – Rudi Skočir, slikar, grafik in ilustrator, si je privoščil nekoliko neobičajen sprehod. Ob 60. rojstnem dnevu, ki ga je imel začetek aprila, je po krajih, ki imajo na njegovem življenjskem zemljevidu posebno mesto, vzniknilo šest razstav, pet jih je bilo na Primorskem, pričujoča tudi v razstavišču Nikolaja Pirnata na gradu

Gewerkenegg. Piko na i pa bo avtor postavil v Ljubljani, kjer bo jeseni zagledala luč sveta z gibanka in tudi monografija, za katero je tekst napisal umetnostni zgodovinar Janez Kavčič. Fotografija je z začetka Skočirjeve jubilejne razstavne transverzale v Kobaridu.

20. maj – V Cerknem so odprli razstavo z naslovom Medicinske sestre skozi čas. Skupaj sta jo pripravila Cerkljanski muzej in Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov iz Ljubljane. Ideja o postavitvi omenjene razstave se je porodila med obnovo PB Franje in zbiranjem predmetov zanjo. Razstavo spremlja katalog z razstavnimi besedili in fotografskimi prilogami. Sočasno z otvoritvijo razstave so se predstavile tudi članice likovne sekcije ljubljanskega DMSBZT, ki so ustvarjale na temo zgodovinske zdravstvene nege.

26. do 28. maj – PUH, ki ga vodi predsednik Janez Mohorič (na fotografiji je skrajno desno), je bil gostitelj tokratnega srečanja hudourničarjev z območja nekdanje skupne države. Največ udeležencev je bilo iz lani obnovljenega srbskega združenja delavcev za odpravo posledic plazov, katerega predsednik je Milutin Stefanović (na fotografiji prvi z leve), ki so se med obiskom seznanili z našimi problemi, ki jih imamo s plazovi in z odpravo posledic poplav, ki so nas prizadele v preteklem desetletju. Med tokratnimi udeleženci je bilo mnogo takih, ki so bili prvič pri nas, pa tudi predstavnikov številnih srbskih vodnogospodarskih podjetij in beograjske ter skopske univerze. Tridnevno strokovno ekskurzijo so v okviru 29. srečanja hudourničarjev sklenili na Cerkljanskem in Idrijskem, za kar je poskrbel upokojeni PUH-ovec Munir Buljobašić (na fotografiji tretji z leve oziroma desno ob profesorju z beograjske gozdarske fakultete Stanimirju Kostadinovem).

Iz preteklih let...

Razvoj in uspeh cerkljanske »ETE«

Tovarna »ETA« je bila ustanovljena konec leta 1957. Podedovala je zelo revno dediščino podjetja »REMPOD«. Ob preimenovanju je bilo zaposlenih le nekaj uslužbencev. Če prištejemo še pomanjkanje strokovnega kadra, nam bo vsaj nekoliko jasno, kolikšne so bile težave.

Leto 1958 je potekalo v znamenju intenzivne proizvodnje in finančne utrditve podjetja, da so ustvarili osnovo za nadaljnji razvoj in dokončno reorganizacijo. Nato je podjetje postopoma začelo proizvajati nove izdelke in v treh letih zaposlilo 185 novih delavcev. S tem je vsaj delno rešeno vprašanje zaposlitve odvečne delovne sile, ki jo je na Cerkljanskem precej.

Novi proizvodi

V preteklem letu je tovarna »ETA« uspešno prešla na proizvodnjo novih izdelkov, kot n.pr.: pozicijskih stikal, mikropajkal, grelnih patronov za hladilnike, infra grelcev, novih tipov grelnih plošč za električne štedilnike ter dveh tipov aparatov za varjenje polivinila. V lanskem letu je tovarna dogradila novo stavbo, v kateri so delavnice. Zgradba je stala 12 milijonov dinarjev, čeprav je kolektiv napravil mnogo tudi s prostovoljnim delom. Tako je tovarna lani ustvarila za 362.499.165 din proizvodov ali za 58% več kot v letu 1959.

Posebne težave imajo zaradi pomanjkanja delovnih prostorov. V bližnji prihodnosti bodo verjetno dobili še prostore Elektro gospodarske šole, ki se bo preselila v Novo Gorico. To bo za tovarno zelo ugodno, ker je stavba EGŠ v istem dvorišču in bodo z njo tudi pridobili dovolj prostora. Vzporedno pa mislijo izvesti tudi postopno rekonstrukcijo podjetja in s tem preiti na čisto industrijski način proizvodnje. Z novim načinom dela in s pomočjo investicij, ki bodo razmeroma velike bodo povečali proizvodnjo, hkrati pa tudi do maksimuma izkoristili stroje.

Tovarna »ETA« je s svojimi izdelki že široko zajela tržišče po vsej državi. Večji del izdelkov pa pogodbeno dobavlja kooperantom in to predvsem grelne plošče za električne kuhalnike in štedilnike, gospodinjske cevne grelce, termična stikala ter razne industrijske cevne grelce in infra grelce. Grelce tovarne »ETA« lahko najdemo v raznih bojlerjih, ki jih izdelujejo tovarne »TIKI« v Ljubljani, »ELEKTRON« v Samoboru, »HIDROMONTAŽA« v Zagrebu in druge, grelne plošče pa so

montirane v električnih štedilnikih in kuhalnikih, ki jih izdelujejo tovarne »ELEKTRA« v Ljubljani, »MILAN BLAGOJEVIČ« v Smederevem, »GORAN« v Zagrebu in druge.

Tovarna je sklenila tudi številne pogodbe za izvoz izdelkov. Prva izvozna pošiljka, namenjena v Ameriko, je že odpotovala.

Kolektiv je mlad

»ETA« zaposluje predvsem mlade ljudi, ki se razvijajo skupno s tovarno in skrbno upravljuje zaupano jim premoženje. Povprečna starost delavcev je 25 let.

Poglejmo nekoliko, kako delata delavski svet in upravni odbor tovarne in kakšen je njihov program. Predvsem imajo, kot smo že povedali, v načrtu da podjetje razširijo, povečajo proizvodnjo in produktivnost ter izboljšajo kakovost izdelkov.

Posebno skrb posvečajo dvigu standarda svojih ljudi. Tako so n. pr. organizirali v podjetju toplo malico po zelo nizki ceni (30 din), odkupili in adaptirali stavbo v Piranu, kamor bodo delavci hodili na dopust, da se telesno in duševno okrepijo in da si naberejo novih moči za delo, lansko leto pa so zgradili še 4 stanovanja, ki jih je delavski svet dodelil novodošlim strokovnjakom.

Z uveljavljanjem novih gospodarskih predpisov se je tudi tovarna »ETA« znašla pred raznimi problemi. Kolektiv razmišlja predvsem, kako povečati proizvodnjo, kako povečati zaslužek delavcev, ne da bi se povečal cena izdelkov.

Široke perspektive

Vse te probleme je kolektiv dobro preučil in nato sklenil, da bo poiskal vse notranje rezerve, uvedel nov tehnološki proces dela in proizvodnjo na splošno moderniziral, obenem pa prešel na plačevanje po enoti proizvoda. V keramičnem oddelku so že v drugi polovici marca prešli na plačevanje po komadu. To je rodilo zelo pozitivne rezultate, prejemki delavcev so se povečali za 22%, ker se je povečala delovna storilnost.

V montaži grelnih plošč so uvedli transportni trak, nabavili nekaj strojev za bakelitnico in šamotnico in s tem povečali proizvodnjo.

Tudi pri štednji z materialom so v podjetju dosegli zelo lepe uspehe. Tehnične izboljšave v procesu proizvodnje sproščajo vedno več delavcev, ki seveda ne ostajajo brez dela, ampak prevzamejo nova delovna mesta v okviru predvidene razširitve podjetja.

Da bi prenesli samoupravljanje na večji del kolektiva in hkrati tudi povečali odgovornost posameznih članov delavskega sveta, so sklenili, da bodo imenovali obrtne delavske svete. To je le nekaj, na kratko opisanih uspehov in

problemov mlade cerkljanske »ETE«. Problemov, ki jih bo treba rešiti je v podjetju še mnogo in čeprav bo njihova rešitev zahtevala še ogromno truda in dela od vsakega izmed članov kolektiva, niti najmanj ne dvomimo, da bi jim v »ETI« ne bi bili kos, saj so že dokazali, da so mlad, čvrst in deloven kolektiv, ki ima pred seboj široke perspektive in ki je doslej vedno upravičil pričakovanje skupnosti

Primorske novice, 26. 4. 1961

Regulacije Nikove v Idriji

Pritok Idrijce, Nikova, ki teče skozi Idrijo, je eden naših najbolj razdvijanih hudournikov, ki je povzročil v preteklosti že nekaj hudih poplav, ob nizkem stanju vode pa, zlasti v svojem spodnjem toku, močno zaudarja.

Pred nekaj tedni so delavci Podjetja za regulacijo hudournikov iz Ljubljane pričeli strugo potoka regulirati. Delo, ki ga finansira Okrajno vodno gospodarstvo iz Nove Gorice, bo v etapah trajalo več let.

Načrt predvideva ožji poglobljeni kanal, po katerem bo odtekala nizka voda, ob višjem stanju pa se bo razlila čez celotno strugo. Po desni strani struge bodo speljali pokrit kanal, v katerega se bodo odtekale odpadne vode. Istočasno bodo popravili tudi obrežne zidove. Tlakovanje struge naglo napreduje. Na mo-

stovih se ustavljajo gruče meščanov. Posebno zanimivo je poslušati komentarje upokojencev. Regulacija Nikove je bila namreč v preteklosti glavni agitacijski adut raznih političnih strank. Nekatere so šle celo tako daleč, da so iz Ljubljane naročile geometre, ki so v strugi zabili nekaj količkov, po volitvah pa zopet izginili. Prebivalstvo z zadovoljstvom ugotavlja, da je regulacija sedaj stekla brez volilnega golaža in da Nikova ne bo več zaudarjala ter zastrupljala ozračja v mestu.

S. L., Primorske novice, 24. 5. 1961

Spomin vsega ne drži

Domen Uršič

Zgodba se je tako kot revolucije 19. stoletja začela ob kavi. Sandro Oblak je na prvi sestanek z Ano Štucin prišel kot mlad študent zgodovine, ki je dobil priložnost, da svoje teoretično znanje podpre tudi s praktično obdelavo zgodovinskih virov s pomočjo izkušene zgodovinarke. Izostali pa niso niti domači piškoti. V domačnosti kuhinje se je začela pripoved o nastajanju knjige, ki je končnost veselja dosegla v letošnjem letu pod naslovom Kraji in ljudje pod Poreznom.

Izviri

Fotografije in dokumenti so se v arhivu avtorice nabirali celo življenje, saj se je že na začetku svoje profesionalne poti odločila, da bi si želela nabrati domoznanske vire o krajih, kjer je preživljala svoje življenje.

»Za ljudi je dobro, da se zavedajo zgodovinskih dejstev, ki so oblikovala dušo in podobo pokrajine, kjer so že tisočletja domovali in se trudili obstati na tej skromni njivi uprti v breg,« pripoveduje Ana.

Bila so zgodnja jutra in vožnja do Gorice, kjer je v arhivih najti največ podatkov o Cerkljanski, brskanje po zaprašenih fasciklih, hiter večer in kruljenje v želodcu, ko se je brez kosila vračala domov. Dokler je med podatki zmogla listati sama, je to počela in si na računalnik zapisovala svoje zaključke. A čas jo je prehitel in izguba vida je botrovala temu, da je skoraj opustila možnost o izdaji knjige.

Naključje je hotelo, da sta se srečala s Sandrom, ki se je zapletel v to zgodbo in vanjo vstopil brez pričakovanj.

Tkanje besed

Njeni zapiski so, kot pove Sandro, nabrani po njenih omarah v zvezkih, na fotokopijah, nekaj svojih misli pa je pri svojih letih že zapisovala v urejevalnikih besedil. Veliko je tudi pripovedi ljudi.

Ana pravi, da je rada prisluhnila ljudem, ko so pojasnjevali, kaj se je dogajalo pred našim časom. En tak znamenit pripovedovalec je bil tudi Tišlerčk, Gabrijel Peternelj, ker ga je zanimalo in je spraševal ostale prebivalce o dogodkih, a takih ljudi je po njenih besedah zelo malo.

Vedno se je trudila, da bi našla več različic iste zgodbe, da bi bila informacija kar se da zanesljiva, saj človeka lasten spomin včasih tudi prevara.

Delo se je začelo že na drugem nju-nem skupnem srečanju, ki so z največ štirinajstdnevnim premorom potekala

dvakrat tedensko po dve uri na njenem domu. Dobra štiri leta, ko sta najprej prebrala vse, kar je že bilo zapisanega, še enkrat preverila vire in slogovno uredila, da je bilo besedilo čim bolj poljudno.

»Že od vsega začetka sem si želela, da bi bilo besedilo dostopno in razumljivo čisto vsem, ki jih zanimajo dogodki iz teh krajev, njihova lastna zgodovina,« pojasni Ana.

Ko ničesar ni

Šele, ko človek zabrede globoko v preteklost se zave, kako malo je napisanega o teh krajih. Velik izziv pri ustvarjanju knjige jima je predstavljalo obdobje prazgodovine, sami začetki pojavljanja ostankov kulturnega življenja v naših krajih.

▶ Slavko Bevk - Gabrijelov, vodja TIGR-a na Cerkljanskem, z družino

Zgodovinopisje se zgodnjih obdobjih preteklosti Cerkljanske dotika le občasno. Največ sta našla v zapiskih zgodovine Tolminske Simona Rutarja. Mnogo besedil je bilo potrebno najti in prebrati, da je v knjigi lahko postavljen en sam stavek, ki stoji na trdnih temeljih. Ta del Slovenije se po njunem prepričanju zdi pozabljen, a tu se je prav tako dogajalo.

Srednji vek, o katerem naj bi vedeli vse, je sestavljen iz tisočih drobcev, ki na koncu dajo prvi sistematičen pregled tega obdobja.

Čudežni premiki

1890 je leto, ko se je na Cerkljanskem pričel hiter napredek in preskok iz ruralnega proti urbanemu načinu življenja, saj so vedeli, kaj se dogaja po svetu. Tisto desetletje se zdi prelomno, takrat je bilo v Cerknem nekaj izobražencev, razvijale pa so se tudi šole in učitelji so bili nekakšno gonilo razvoja kraja.

Veliko izumov je nastalo in odšlo v svet, pa vendar je vedenja o tem v človeškem spominu vedno manj. Nekoč so po Aničinih besedah stari ljudje še vedeli kaj o svojem

Spominjanja

kraju, pri mladih pa so stvari šle v pozabo.

Prav zato, da bi z vseh vetrov nabrano znanje ostalo v človeški duši, sta pisca besedilo večkrat prebrala. Več kot desetkrat je bilo potrebno preveriti podrobnosti, pravilno navajanje virov, vsebinsko skladnost in še in še.

Zdaj je zgodba zapisana.

Ana ob zaključenem delu občuti zadovoljstvo, saj je videti, da bodo ljudje z veseljem brali knjigo, ki je nastajala celo življenje, vsaj tako sliši od drugih. Vesela je, da ji je uspelo vsaj delno ujeti neko obdobje. Vse pa je odvisno od tega, koliko moči imaš. Sam zelo težko dokončaš stvari.

Ljudi zgodovina zanima, zanima jih tok reke v domačem kraju.

Kakor pravi Sandro, jo sestavljajo ljudje, ki so nekoč čutili in imeli svoja pričakovanja, zato se je potrebno poskušati vživeti v njihovo doživljanje sveta, ne smeš gledati preteklosti skozi današnje oči.

Najlažje ujameš duh nekega obdobja v leposlovju iz tistega časa, pripominja Ana,

Šolski razred za časa Avstrije

saj da več kot zgodovinske knjige. Poskušaš se vživeti, poznati moraš situacijo, širšo in ožjo. Leposlovje odpira psiho tistega časa, brati moraš tako mohorjanke kot klasična literarna dela. So prikaz časa, ko so nastajala.

Eno najlepših doživetij pri odkrivanju zgodovine so bili pogovori z ljudmi, ko so se razvneli in znali povedati tudi stvari, ki so

jih drugače zamolčali. A tudi to je zgodovina kraja.

V spomin in opomin

Nekatere stvari pa ostajajo, kot pravi pripovedovalka, nespremenjene: »Razlika med Idrijo in Cerknim je v tem, da so v Idrijo ljudje prihajali, iz Cerkna pa so odhajali, saj niso videli perspektive.«

**EVT
SISTEMI d. o. o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

Obutev poletja!

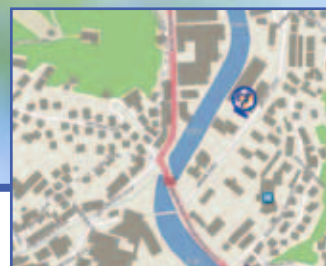
32,31€

Cokle

36,59€

Natikači

Vabljeni vsak delovnik med **10:00** in **15:00**
Trgovina **EVT**, Arkova 11, Idrija. Telefon: **05 37 74 840**

Premalo dežja za uspešno odpravo ogrcev

Čeprav je bila država pred leti uspešna v odpravi ličink – ogrcev poljskega majskega hrošča, predvsem to velja za območje Zadloga, pa je populacija na travnikih v Črnem Vrhu in Predgrizah narasla.

To kaže na to, kako pomembno je sistematično zatiranje tega škodljivca na večjih površinah. Letos uporaba aplikacije gljive, ki uniči ličinke majskega hrošča, po besedah ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano magistra **Dejana Židana**, ki si je ogledal prizadeto območje, zaradi suše ne pride v poštev, čeprav ima država denar za nakup tega preparata. Zato prizadeti kmetje nimajo veliko možnosti za odpravo nadloge, ker je zaradi vodozbirnega območja na zadloški in črnovrški planoti prepovedana uporaba fitofarmaceutskih sredstev, tehnologije branjenja pa so le delno učinkovite. **Anka Požnel** z novogoriškega Kmetijsko gozdarskega za-

▶ Ogrci so pritegnili medijsko zanimanje in zanimanje strokovne javnosti, ki želi pomagati prizadetim kmetom

voda pričakuje najhujše po julijski levitvi, saj se bo po njenem povsod tam, kjer je več kot 60 ogrcev na kvadratni meter ruša posušila.

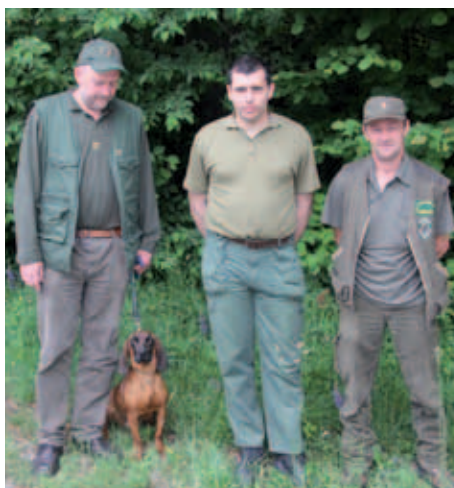
Krvosledi psi iščejo ranjeno divjad

V **Kmečkem hramu Fortuna** so predstavniki **Idrijske zveze**, ki združuje sedem lovskih družen od Otavnika do Javornika, pripravili tridnevni tečaj za vodnike krvosledih psov.

Predsednik vzrejne komisije za krvosledce pri Lovski zvezi Slovenije **Bojan Deberšek** je ob tem poudaril, da so tovrstni tečaji, ki so že bili v Prekmurju, sicer pa so običajno na Mašunu, namenjeni usposabljanju vodnikov krvosledih psov, da ti poiščejo obstreljeno ali zaradi bližnjega srečanja z avtomobili ranjeno divjad, lovci pa ji nato skrajšajo muke. Tečaja se je tokrat udeležilo dvanajst vodnikov krvosledih psov iz vse Slovenije. Zaradi učinkovitosti tečaja je tako število udeležencev običajno. Podobne tečaje pripravljajo vsako leto na drugem območju, saj mora imeti vsaka lovska družina oziroma največ dve najmanj enega psa krvosledca. Bojan Deberšek poudarja, da so za take posle primerne vse pasme lovskih psov, še posebej pa sta čislana hanoverski in bavarski barvar. Prvi je težji in je zato primernejši za iskanje ranjene divjadi na ravnini, bavarski, ki je lažji in okretnejši, pa v gozdovih in gorah. Vzgoja takih psov se začne že od malega, pogoj za uspešnost pa je navezanost psa na vodnika, pri čemer odločajo daljša koncentracija psa, njegova ostrost in glasnost. Slovenija je namreč poraščena z gozdovi, ka-

mor se ranjena ali obstreljena divjad ponavadi zateče, pes pa jo mora najti in z glasnim laježem lovca opozoriti nanjo. Pes je izšolan za taka opravila, šele ko opravi krvosledsko preizkušnjo. Lovske družine, ki takih psov nimajo, ne morejo dobiti koncesije ali pa morajo z vodnikom krvoslednega psa skleniti pogodbo za opravljanje omenjenih del. Pri nas je okrog 22 tisoč lovcev, ki v približno 15 odstotkih zgrešijo ali le obstrelijo divjad. V ta odstotek je šteta tudi povožena divjad. Bojan Deberšek poudarja, da vsak primer raziščejo in ugotavljajo, da so člani zelene

bratovščine pri streljanju okrog 70-odstotno uspešni, ostali strelji so le oplazni ali zgrešeni. Čeprav je Zveza lovskih družen Idrija med najmanjšimi pri nas, pa je bil tak tečaj zanj koristen, saj se v zadnjem času na tem območju pojavlja še kakšna drugačna divjad, kot smo jo bili donedavna vajeni, denimo divji prašič, volk, ris, jelen, gams in tudi rjavi medved. Lovci si prizadevajo predvsem za odstrel preštevilne in slabo razvite, manj pa kapitalne divjadi. Posegajo v glavnem v reproduktivni razred divjadi, je povedal predsednik Zveze lovskih družen Idrija **Rade Burnik**.

▶ Tečaj, ki ga je tudi tokrat vodil tajnik vzrejne komisije za barvarje pri Lovski zvezi Slovenije Alojz Drnovšek, so enako pozorno kot njihovi vodniki spremljali tudi psi krvosledci

Štipendija španske vlade za Karin Dodič

Karin Dodič, dijakinja idrijske Gimnazije Jurija Vege, je slovenska prejemnica štipendije španske vlade, imenovane Ruta Quetzal BBVA. Štipendija prejemnikom prinaša študijsko potovanje, ki mladim, rojenim v letih 1994 in 1995, z dobrim znanjem španskega jezika, ponuja priložnost, da doživijo nepozabno izkušnjo v Španiji in Peruju.

Karin Dodič sta ob tem zavidljivem uspehu sprejela minister za šolstvo in šport dr. Igor Lukšič in njena ekselencija Anunciada Fernández de Córdoba, veleposlanica Španije, ki je dijakinji tudi predala zaslužno štipendijo. Preden se je Karin odpravila na potovanje, smo jih zastavili nekaj vprašanj.

Kaj ti pomeni štipendija?

Pomeni mi potrditev vsega truda, ki ga vlagam v svoje delo. Sem ponosna, čeprav še vedno ne morem verjeti, da so izbrali ravno mene.

➤ Karin Dodič med intervjujem pri šolskem ministru dr. Igorju Lukšiču

Slovensko-francoska pantomima

Monika Lapajne

V začetku junija se nas je 24 Idrijsčanov podalo na dolgo pot proti zahodu Francije. Da bi lažje prestali 20-urno vožnjo, smo si po nočni vožnji noge pretegnili s sprehodom po mestu Chambéry na jugovzhodu države.

Pozno popoldne smo prispeli do gostiteljskega mesta Bournand, kjer nas je na mestnem trgu že težko pričakovala večja skupina ljudi. Začetni zadregi in opazovanju vsega novega je sledilo prvo navezovanje stikov in okušanje francoskih jedi. Dodeljene gostiteljske družine so nas zatem prijazno sprejele v svoje domove.

Program naslednjega dne je bil zapolnjen s turističnimi ogledi: grad Châteu de Brézé z idilično okolico, »balinanje« z asimetrično oteženo kroglo in gobarna v hladnih rovih. Za kulinarično popestritev so pri kosilu poskrbeli polži, popoldan pa še dobra francoska vina v vinski kleti.

Na podlagi kakšnih kriterijev so izbrali dobitnika štipendije?

Znanje španščine je seveda zelo pomembno, poleg tega pa še, na kakšen način bi ti predstavljal Slovenijo, kaj ti pomeni. Z esejem na določeno temo in z razgovorom s komitejem smo dokazovali, ali smo ponosni, da smo Slovenci, kako dobro poznamo našo državo. Mene konkretno so spraševali o rudniku, kako je povezan z drugimi državami po svetu, o Jugoslaviji ...

Koliko vas je vseh dobitnikov štipendije?

Iz Slovenije sem edina. Vseh skupaj pa nas je približno 250, ki se bomo udeležili potovanja.

Kam točno potuješ?

Zberemo se v Madridu, od koder bomo poleteli v Limo, kjer se bomo zadrževali predvsem na področju Andov, spoznavali kulturo moche in raziskovali amazonski pragozd. Sledil bo povratek v Španijo ter obisk Lizbone in Bilbaa. Potovanje bomo sklenili v Madridu.

Kje si se tako dobro naučila španščine?

Učiti sem se je začela že v osnovni šoli. Ker mi je v veliko zadovoljstvo, sem opravila nekaj tečajev v Idriji in Španiji. Z gledanjem filmov osvojiš nekaj besedišča in ti jezik »pride v ušesa«, pa z branjem knjig in s samostojnim učenjem.

Sobotno dopoldne je bilo izkoriščeno z ogledi lokalnih znamenitosti, popoldan pa nas je čakalo tisto, zaradi česar smo prišli – igre pobratenih mest. Ob otvoritvi smo se živili v risane junake ter priredili pravo parado, z Obelixom na čelu seveda. Vseh osem mest se je zatem v prijateljsko-tekmovalnem duhu borilo na hoduljah, v »ladrarjih« in še čem, nazadnje pa pri kvizu razmigalo še male sive celice. Idrija je osvojila zaslužen 3. mesto. Dolgo skupno večerjo nam je ta večer popestril tudi mešani pevski zbor iz Aumetza, mi pa smo zadnje atome moči v nočnih urah pustili na plesišču dvorane.

Nedeljsko umirjeno dopoldne nas je privledlo do fotografiranja, podpisovanja in obzemanja ob slovesu. V dneh bivanja v Bourmandu nam je bolj kot svetovni angleški jezik v uporabo prišla pantomima, včasih celo risanje v pesek. A kljub temu smo se zmenili vse potrebno, predvsem pa dovolj, da smo navezali nove stike in prijateljstva za naslednja snidenja.

Sprejem pri ministru za šolstvo in šport dr. Igorju Lukšiču je verjetno še dodatna potrditev uspeha?

Ta sprejem je bil svojevrsten dogodek, ki ga ne bom nikoli pozabila. Mislim, da

je prav, da se taki dosežki na nek način potrdijo tudi s takimi dogodki, konec koncev je to program svetovnega merila. Meni osebno pa to priznanje res veliko pomeni.

Nekatera doživetja so nepozabna

Začnejo se v pravi banki. Počitnice, večje nakupe ali izpolnitev drugih želja si lahko omogočite z **NLB Osebnim kreditom**.

Poznate prednosti plačila z **NLB Posojilnimi karticami**? Obiščite nas v NLB Poslovalnicah. Radi vam bomo prisluhnili in poiskali najkrajšo pot do vaših nepozabnih doživetij.

NLB
Vem zakaj.

www.osebnikredit.si

Kontaktni center: 01 / 477 20 00

BRUS
TRANSPORT

BRUS d.o.o. Godovič 154, 5275 Godovič

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201

E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si

ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification

KOLEKTOR

Informator

ČASOPIS KONCERNA **KOLEKTOR** • Junij 2011

Kolektor je simbol slovenske globalizacije

Kolektor je multinacionalno podjetje, saj posluje povsod po svetu oziroma na štirih celinah sveta. Ker nima samo prodajne mreže, temveč tudi proizvodnja podjetja, se pri tem srečuje z različnimi družbenimi in kulturnimi okolji. Torej, mora biti povsod dobičkonosen, od Amerike do Kitajske. To pomeni, da je njegova tehnologija vrhunska, sicer bi se utopil v veliki ponudbi in konkurenci. Edino, kar so mu uspeli v vseh teh letih prevzeti Kitajci, je cenovno liderstvo, kar pa po drugi strani pomeni, da je zato še bolj zavezan tehnološkim inovacijam.

Kolektor je slovenski koncern s čvrsto osnovo v Idriji, vendar deluje globalno. Če bi imeli pri nas več podobnih podjetij, se nam ne bi bilo treba bati kriz in nelikvidnosti. Koncern Kolektor je skupek podjetij od katerih bi se lahko marsikaj naučila tudi država. Če drugega ne, vsaj, kako je mogoče ohraniti finančno trdnost, ki je porok za vse vrste samostojnosti. Še posebej bi mu kazalo prisluhniti in se po njem zgledovati ob 20-letnici naše samostojnosti. Zagotovo se še zdaj prav ne zavedamo, kaj smo z njo pridobili in koliko od tega smo tudi obdržali in nadgradili. Zakaj bi zgolj posnemali, ne da bi upoštevali naše posebnosti in kot noj tiščali glavo v pesek pred domačimi zgledi, kakršen je Kolektor.

Želimo si, da bi bil evro tako trden kot Kolektor.....

2

- Predsednik države dr. Danilo Türk ni skoparil s pohvalami na račun koncerna

Nova hala Kolektor Etre dobiva končno podobo.....

8

- Prihodnje leto bodo v njej že izdelovali 400-kilovoltne energetske transformatorje

Na letošnjem Maratonu Franja rekordno število Kolektorjevih kolesarjev.....

24

- 141 kolesarjev je bilo dovolj za prejem pokala za najštevilčnejšo udeležbo

“Stati inu obstati inu uspeti”

Z uradno otvoritvijo celotnega kompleksa Razvojno-tržnega centra s prototipno delavnico, orodjarno in strojogradnjo Kolektor zaključuje eno najbolj intenzivnih investicijskih vlaganj v zadnjih letih na idrijski lokaciji. Samo v izgradnjo omenjenega kompleksa je Kolektor vložil 15 milijonov evrov, sicer pa je v idrijsko lokacijo in akvizicije v zadnjih letih vložil 70 milijonov evrov.

Vsaka Kolektorjeva investicija je podprta s 50-odstotnim bančnim in 50-odstotnim lastniškim kapitalom. Vlaganja v razvoj, trženje in izobraževanje so se obrestovala. Kolektor je iz neznanega podjetja zrasel v malo multinacionalko z razvito mednarodno kulturo in proizvodnimi podjetji na vseh celinah sveta. Za ponazoritev: vrnimo se v leto 1993, ko je imel Kolektor 950 zaposlenih, ustvaril je 30 milijonov evrov prodaje in izdeloval samo komutatorje. Danes z 2900 zaposlenimi v 20 družbah ustvari 360 milijonov evrov prometa, komutatorski program pa predstavlja le še 44 odstotkov vrednosti prodaje.

Koncerna Kolektor svoj uspeh snuje na treh osnovnih strateških usmeritvah – globalizaciji in internacionalizaciji, diverzifikaciji ter širokem spektru notranjega in zunanjega izobraževanja –, ki mu omogočajo doseganje današnjih rezultatov. Kolektor je redki primer, saj družba v 33 letih, ko sta jo vodila najprej direktor mag. Peter Rupnik in zadnjih 17 let predsednik koncerna Stojan Petrič, ni poslovala z izgubo niti ni imela prekinitve dela. Vsa leta delovanja tudi intenzivno sodeluje z lokalnim okoljem, saj v Idriji praktično ni dogodka, ki ga koncern Kolektor finančno ne bi podprl.

Kot je poudaril predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič**, so investicije nujne, če želi Kolektor utrjevati položaj strateškega razvojnega partnerja svojim kupcem. Kolektorjeva orodjarna je polno zaposlena predvsem z naročili za Kolektorjeve družbe, v strojogradnji imajo trenutno proizvodnjo šestih linij, ki bodo v naslednjih letih zagotovile 35 kvalificiranih delovnih mest. Ker pa je Idrija polno zaposlena, so del proizvodnje z idrijske lokacije že preselili v Kočevje, nekaj pa jo bodo preselili tudi v Bosno in Hercegovino in na Daljni vzhod.

Kolektor Orodjarna, ki skupaj s strojogradnjo šteje 160 zaposlenih, je postala največja orodjarna v Sloveniji, v letošnjem letu se to kaže tudi po prometu. Z več kot 12 milijoni evrov prometa samo na orodjar-

skih storitvah bo prehitela do zdaj vodilno orodjarno v Sloveniji, orodjarno podjetja Gorenje. K omenjenemu znesku je potrebno dodati še vsaj 5 milijonov evrov prometa realiziranega v strojogradnji.

Tako orodjarna kot strojogradnja izdelujeta orodja in linije za družbe znotraj koncerna Kolektor. V zadnjem obdobju so tako z lastnim znanjem zgradili robotizirani liniji za izdelavo hibridnih komponent kot sta Connection plate za kupca Bosch in Connection unit za kupca Brose.

Največja odlika Kolektorjeve orodjarne je, da je sposobna kupcu ponuditi celotno storitev, od ideje do linij serijske proizvodnje. Strojna oprema je med najmodernejšimi v Sloveniji in zunaj njenih meja (imajo 7-osno struženjem, robotizirano 5-osno rezkanje, robotizirano potopno erozijo, itd.), programska oprema CAD/CAM (Pro Engineer, Windchill, HyperMill ...), pa omogoča izdelavo orodij v mikronskih tolerancah.

Predsednik Republike Slovenije **dr. Danilo Türk** je za Kolektor našel same pohvalne besede. Po njegovem bi si morali vsi želeči, da bi bil evro tako trden kot Kolektor. Slovenija nedvomno potrebuje zgodbe o uspehu, kakršna je Kolektorjeva. Kolektor je zgled, kako je mogoče s proizvodnjo in tehnologijo, z znanjem, dobro tradicijo povezovanja intelektualnega dela s proizvodnjo in pa z odlično voljo, ki je v Idriji tradicionalna, doseči odlične rezultate. Kolektor je multinacionalno podjetje in je hkrati idrijsko podjetje. »Želim si, da bi bilo takih v Sloveniji več. Kolektor je naš simbol globalizacije,« je povedal predsednik države dr. Danilo Türk.

Kot je povedal predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič**, se Kolektor ne bo ustavil. Ima novo operativno vodstvo z glavnim izvršnim direktorjem **Radovanom Bolkom** na čelu, s katerim bo koncern dosegel zastavljeni cilj 500 milijonov evrov prodaje v naslednjih petih letih. Doseči 500 milijonov evrov prometa pomeni, da »moraš biti internacionaliziran, moraš imeti široko paleto izdelkov, kritično maso razvojnikov in tržnikov ter jasno strategijo, kaj želiš. Mi to imamo,« pravi glavni izvršni direktor koncerna **Radovan Bolko**.

Sicer pa se Kolektor pripravlja še na gradnjo dveh proizvodnih hal v tujini, in sicer v Bosni in Hercegovini ter v Nemčiji, v Ljubljani gradi halo za proizvodnjo 400-kilovoltnega transformatorja, v Idriji pa Dom upokojecev.

Kolektorjevi magneti za termoregulacijo motorjev osebnih vozil

Dieter Fernow

Ena izmed zelo pomembnih in privlačnih aplikacij trajnih/permanentnih magnetov so t. i. pomožne vodne črpalke. Proizvajalci avtomobilov namreč na področju termoregulacije motorjev osebnih vozil že preko 20 let poleg osnovne mehanske vodne črpalke vgrajujejo dodatno električno črpalčko.

Kolektor Magnet Technology GmbH (KMT) iz Essna v Nemčiji je del takšne dobavne verige od samega začetka.

Vsi proizvajalci originalne opreme in sistemski dobavitelji avtomobilski industriji, kot so Bosch, Bühler, Hella, Pierburg, izdelujejo takšne pomožne vodne črpalke v različnih konstrukcijskih različicah. Pri prvih generacijah je bila običajnemu DC-motorju dodana magnetna sklopka za realizacijo funkcije črpalke.

Novejše generacije so kombinirane enote, kjer brezkrtačni DC-motor neposredno poganja magnetni rotor z vgrajenim impelerjem.

Magnet je večfunkcijska enota (dizajn dodane vrednosti), ki opravlja sledeče naloge: prenos momenta (magnetno), črpanje (konstrukcija s pogonskim kolesom), uležajenje (oblikovano s tehnologijo obrizgavanja), zaznavanje (v kombinaciji s Hallovimi ali magnetorezistivnim senzorjem).

Največje prednosti takšne pomožne črpalke so:

- neodvisnost od osrednjega hladilnega sistema,
- učinkovito odvajanje toplote,
- gretje parkiranega vozila,
- podpora dogrevanja vozila z elektronsko regulacijo.

Kolektor Magnet Technology GmbH iz Essna proizvode okoli 7 milijonov magnetnih sistemov letno

Dieter Fernow

za to aplikacijo in je zagotovo prvi naslov zanj znotraj branže proizvajalcev originalne opreme.

Omeniti je potrebno sledeče karakteristike:

- magnetni prah je na osnovi ferita, torej se s tem zniža tveganje za težave znotraj dobavne verige in rast cen,
- termoplastični vezni material je PPS, ki je uporabljen zaradi korozijske obstojnosti znotraj hladilnega sistema motorja,
- komponente so magnetno orientirane in namagnetene v procesu brizganja, kar zagotavlja konstrukcija orodja in sposoben proces.

Kolektor Magnet Technology GmbH trenutno investira v dodatne kapacitete za iztiskanje feritnega termoplastičnega granulata in brizganje zaradi zahtev tako zelo pomembnega tržišča.

Globalni trend, da proizvajalci originalne opreme sledijo proizvajalcem avtomobilov v dežele, kot so Kitajska, Mehika in Brazilija, predstavlja velik izziv tudi za KMT. Magnetne komponente za take aplikacije se pod Kolektorjevo blagovno znamko prodajajo po vsem svetu.

Kolektorjeva poslovna divizija stavbna tehnika in izdelki za dom pred novimi izzivi

Na 2. razvojno-tržni konferenci za poslovno divizijo stavbna tehnika in izdelki za dom so se zbrali predstavniki vseh koncernovih podjetij, ki spadajo v omenjeno poslovno divizijo – Kolektor Liv, Kolektor Koling, Kolektor Misel Schwab ter Kolektorjevi predstavništvi v Rusiji in Indiji.

Prvo konferenco, ki je bila septembra lani, so organizatorji izkoristili za predstavitev koncernove organiziranosti po produktnih stebrih, medsebojno spoznavanje in krepitev sodelovanja med koncernovimi podjetji koncerna.

Rdeča nit letošnje konference so bili prodajni ter razvojni in tržni projekti posameznih programov do leta 2017. Divizija stavbna tehnika in izdelki za dom je namreč pred velikim izzivom.

Prvi korak k temu je prav 2. razvojna-tržna kon-

ferenca, na kateri se je 20 udeležencev seznanilo s ključnimi produkti, trgi in projekti znotraj posameznih koncernovih podjetij, ki spadajo v omenjeno poslovno divizijo. Sklepi bodo osnova za oblikovanje strategije razvoja divizije do leta 2017.

Močna blagovna znamka je ključ do uspeha

Predstavniki malih in velikih podjetij z notranjsko-kraške regije so na Notranjsko-kraškem forumu, ki ga vsako leto pripravi Akademija Finance, razpravljali o razvojnih možnostih regije, v kateri delujejo, ter predstavili svoje zgodbe o uspehu in preboju na tuja tržišča.

Tamkajšnja podjetja namreč ustvarijo le dober odstotek vseh prihodkov slovenskih podjetij in zaposlujejo le 2 odstotka vseh oseb, ki delajo v slovenskih podjetjih. Največji delodajalec v regiji je prav gotovo Kolektor Liv, v katerem danes dela 500 ljudi.

Po besedah direktorja Kolektor Liva **Milana Potužaka**, Kolektor Liv razmišlja in deluje precej širše, kot so meje notranjsko-kraške regije. Kako tudi ne, ko pa več kot 70 odstotkov prodaje realizira na tujih trgih.

Udeleženci foruma so bili mnenja, da je za razvoj regije in uspešnost gospodarstva potrebno graditi močne blagovne znamke, diferencirati produkte ter delati na stroškovni učinkovitosti. V Kolektor Livu si po Potužakovih besedah želijo doseči višjo

dodano vrednost, kar pa bo brez zgoraj naštetega težko doseči.

Včasih je bila majhna regija za delovanje velikega podjetja vsekakor prednost, pravi Milan Potužak, saj so bile plače zaradi tega nižje. Z vse večjo mobilnostjo ljudi in dobrimi cestnimi povezavami pa se je to spremenilo. Pridobiti dober izobražen kader je čedalje težje. Kolektor Liv se bo v prihodnje iz izrazito proizvodne dejavnosti osredotočil na prodajo in razvoj ter na tem gradil svoj uspeh, proizvodnja pa se bo morala prilagajati konkurenci.

Od zidov k inovativnosti, delovnim mestom in trajnosti

Filip Šemrl

Slovenija ima obsežne gozdove in les je edina surovina, ki jo imamo v izobilju. Smo namreč v samem vrhu evropskih držav po gozdnatosti. 60-odstotna pokritost z gozdom je naša velika strateška prednost. Nimamo težav z izginevanjem gozdov, naša največja težava je v zaraščanju obdelovalnih površin. Na leto v naših gozdovih priraste štiri prostorninske metre lesa na prebivalca, posekamo ga le slabo polovico. Samo na območju SGG, kamor sodi tudi naše območje, je dnevni prirastek lesne mase za en tovornjak. In to dan na dan.

Les je namreč naravno obnovljiv ter ustreza načelom sonaravnosti. Nastaja v procesu fotosinteze s pomočjo sonca in vezave CO₂. Gospodarski gozd je najbolj učinkovit ponor CO₂, zato bi morali posek izkoristiti do obsega, kakršnega dopušča trajnostni razvoj. Les in predelava lesa sta za izhod iz krize izrednega pomena, saj omogočata prehod v nizkoogljično družbo. Gradnja objektov in uporaba izdelkov iz lesa namesto iz drugih materialov (beton, opeka, jeklo ...) bo največ prispevala k varovanju okolja in blaženju podnebnih sprememb.

V 90. letih je bilo lesa kot gradbenega materiala že zelo malo. Vendar se je zdaj trend obrnil oziroma se v mnogih državah obrača. V zvezi z lesom kot gradbenim materialom vladajo številni neutemeljeni predsodki.

Da je z lesom mogoče graditi sodobno, kakovostno ter trajnostno, so na voljo zgledi v naši bližnji okolici, Avstriji, Švici. Les mora postati zlahka izziv tudi arhitektom, saj gre za material, ki jim ni več dovolj blizu. Vse to so realni izzivi. Les je živ in topel material, stik in dotik z njim je ljudem prijeten, povečuje kakovost bivanja.

V Sloveniji bi morali les predelovati v izdelke z najvišjo dodano vrednostjo. Predelava lesa bi morala potekati tam, kjer ta dobrina nastaja. Na gozdnatih območjih bi ustanovili centre za predelavo lesa (v nadaljevanju CPL). Ostanke sečnje in predelave lesa bi uporabili za proizvodnjo energije, s katero bi se samostojno oskrbovali CPL in regija. Z ustanavljanjem CPL bi decentralizirali slovensko industrijo in ustvarili delovna mesta v bližini bivanja. Na ta način bi zmanjšali dnevne migracije v industrijska središča in uporabo prevoznih sredstev ter s tem porabo goriv, kar bi še dodatno prispevalo k zmanjšanju izpustov CO₂. Preusmeritev na predelavo lesa bi omogočila trajnostni razvoj podeželja in enakomernejšo poseljenost Slovenije (demografski vidik), družno ugotavljata evropski poslanec Jelko Kacin in profesor dr. Franc Pohleven z Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani.

Evropska poslanka Catherine Guy-Quint pa si prizadeva k boljšemu razumevanju okoljskih prednosti, ki jih lahko dosežemo s širšo rabo lesa in lesnih izdelkov, kar so prepoznali tudi na Ministrstvu za gospodarstvo. Ministrica Darja Radič: »Naše ministrstvo se je odločilo za podporo razvojnim centrom slovenskega gospodarstva. Javni razpis smo objavili 30. julija lani in v ta namen razpisali blizu 185,3 milijona evrov. Z razpisom smo želeli spodbuditi vzpostavitev in delovanje razvojnih centrov za dolgoročen razvoj na vsebinskih področjih – torej podpreti projekte, ki vključujejo tako razvojno delo kot potrebno opremo in ostalo infrastrukturo, ki omogoča razvoj podjetij, njihovih pristojnosti in dolgoročnih temeljev za rast in razvoj gospodarstva in s tem omogočiti tehnološki preboj na področjih, kjer v Sloveniji že obstaja kritična masa zanj. Na javni razpis smo prejeli 42 vlog. Sofinancirali bomo 17 razvojnih projektov na sedmih vsebinskih področjih: avtomobilska industrija, elektroindustrija in elektronika, energetika, farmacija

Andrej Kobal je predstavil podporo projektu, katerega končni cilj je izdelava bivalnika

Delovni posvet predstavnikov Kolektor Liva pred začetkom srečanja

in biotehnologija, IKT, lesnopredelovalna industrija in novi materiali. Razvojni centri bodo delovali v 11 regijah.

Kar trije razvojni centri, ki jih je Ministrstvo za gospodarstvo podprlo na področju lesnopredelovalne industrije, bodo delovali v notranjsko-kraški, gorenjski in koroški regiji. Začetek poti razvojnega centra INTECH-LES, ki bo zagotavljal podporo pri razvoju različnih izdelkov in storitev, tehnologij in podpornih rešitev v lesnopredelovalni industriji, so zaznamovali s prvo razvojno konferenco v Cerknem. Razvojni center INTECH-LES (Center interdisciplinarnih tehnologij in izdelkov na področju lesarstva) sestavlja 17 podjetij, delniških družb, zavodov in visokih šol. Sedež bo družba z omejeno odgovornostjo imela v Cerknici. Predstavniki lesarske industrije in drugi so zbrali pogum, da bodo svoje znanje nadgradili in oblikovali razvojni center, v katerem bodo razvili izdelke z visoko dodano vrednostjo. V naši državi je namreč povprečje dodane vrednosti 35.000 evrov, kar je trikrat nižje kot v razvitem svetu, naši lesarji pa dosegajo komaj 19.000 evrov, je v uvodu prve razvojne konference INTECH-LES dejal **dr. Robert Ivančič**, eden od di-

rektorjev razvojnega centra, njegov kolega **Zoran Trošt** pa je dodal, da so k sodelovanju povabili tudi podjetja z veliko razvojnega naboja, kakršno je tudi Kolektor Liv, ki so pripravljena pomagati lesarjem. Kako bo pri tem sodeloval konkretno Kolektor Liv, je povedal eden od vodij njegovih poslovnih enot **Andrej Kobal**, ki se je drugi dan prve poslovne konference osredotočil na predstavitev podprojekta. Govoril je o sodelovanju pri razvoju bivalnika, saj bodo v njem tudi sanitarni sistem in prezračevalne naprave za rekuperacijo. Bivalnik, ki bo omogočil ljudem normalno in sodobno bivanje, bo tudi osrednji projekt razvojnega centra INTECH-LES. Po Kobalovih besedah namreč želijo v Kolektor Livu kot dolgoletnemu in izkušenemu uporabniku plastike osvojiti tudi tehniko brizganja lesnih kompozitov.

Poslovni načrt oziroma projekti so težki 42 milijonov evrov, od tega bo država v prihodnjih osmih letih prispevala 17 milijonov nepovratnih sredstev. V razvojnem centru INTECH-LES pa se zavezujejo, da bodo v tem času razvili več kot 20 zaščitene rešitve in ustvarili vsaj 39 milijonov evrov dodane vrednosti.

Prav zdaj poteka najtežji del posla, pridobivanje naročil za referenčne transformatorje

Filip Šemrl

Prihodnji mesec bo videti še več, saj bosta takrat končani streha in fasada oziroma plašč nove hale Kolektor Etre ter vanjo nameščenih vseh šest dvigal, med katerimi bosta dve izjemnih zmogljivosti, saj bodo lahko z njima dvignili tovor težak 320 in 240 ton.

Ko smo za tisk junijske številke Komunitatorja le nekaj dni pred tem obiskali gradbišče, so betonirali eno od podložnih plošč in varili tračnice za najzmogljivejši dvigali. Po besedah direktorja Kolektor Etre **dr. Tomaža Kmecla** sočasno nameščajo tudi potrebno strojno in električno instalacijo. Po njegovem vsa dela potekajo po vnaprej predvidenem terminskem načrtu, kar pomeni, da bo nova hala, v kateri bo Kolektor Etra gradila 400-kilovoltne energetske transformatorje, končana do novembra letos. Omenjeni projekt pa je že v teku. Po besedah našega sogovornika konstrukcije za tovrstne transformatorje že delajo, prav tako navitja zanje. Skratka aktivni del tovrstnega transformatorja je že narejen. Ko bo hala končana, bodo opravili le še končno montažo 400-kilovoltnega energetskega transformatorja. Ker so posamične komponente tega transformatorja zelo težke, bodo počakali na njeno dokončanje, na merilno in proizvodno opremo.

Problemov imajo veliko, ki pa so vsi rešljivi. Največji je po Kmeclovih besedah pridobivanje kupcev, saj je konkurenca v ponudbi tovrstnih transforma-

torjev še hujša kot pri transformatorjih manjših zmogljivosti. Multinacionalne družbe so namreč na tem področju glavni ponudniki. »Ko nam uspe dobiti tak projekt, je treba zaradi višjih napetosti odpraviti več tehničnih problemov. Ta trenutek smo v obdobju študije razvoja projekta, porajali se nam bodo problemi montaže in meritev. Pasti, ki nas še čakajo, morda niti ne poznamo. Glede na to, da smo že dobili nekaj naročil, se za posle ne bojimo. Zaenkrat še ne povem, za katero evropsko državo gre.«

V novi hali ne bodo izdelovali samo 400-kilovoltnih visokonapetostnih energijskih transformatorjev, temveč tudi vse težke transformatorje, za katere v Kolektor Etri že imajo reference. Je pa res, da poseg v ta segment ponudbe prinaša več dodane vrednosti, čeprav gre za bistveno manjše število transformatorjev kot na že obstoječem programu. Ko bo hala popolnoma zasedena, bodo lahko v njej na leto izdelali največ 15 400-kilovoltnih transformatorjev, za izdelavo enega bodo namreč potrebovali od šest do devet mesecev. »Trenutno smo v fazi dokazovanja kompetenc kupcem,« je prepričljiv sogovornik, ki ne pozabi poudariti, da je ključ uspeha v ljudeh, ki ga obkrožajo. Ko bo nova hala nared in bodo v njej delali s polno zmogljivostjo, bo zaposlenih še okrog 50 delavcev več, v glavnem strokovnjakov, prihodek Kolektor Etre pa bo večji za 80 odstotkov.

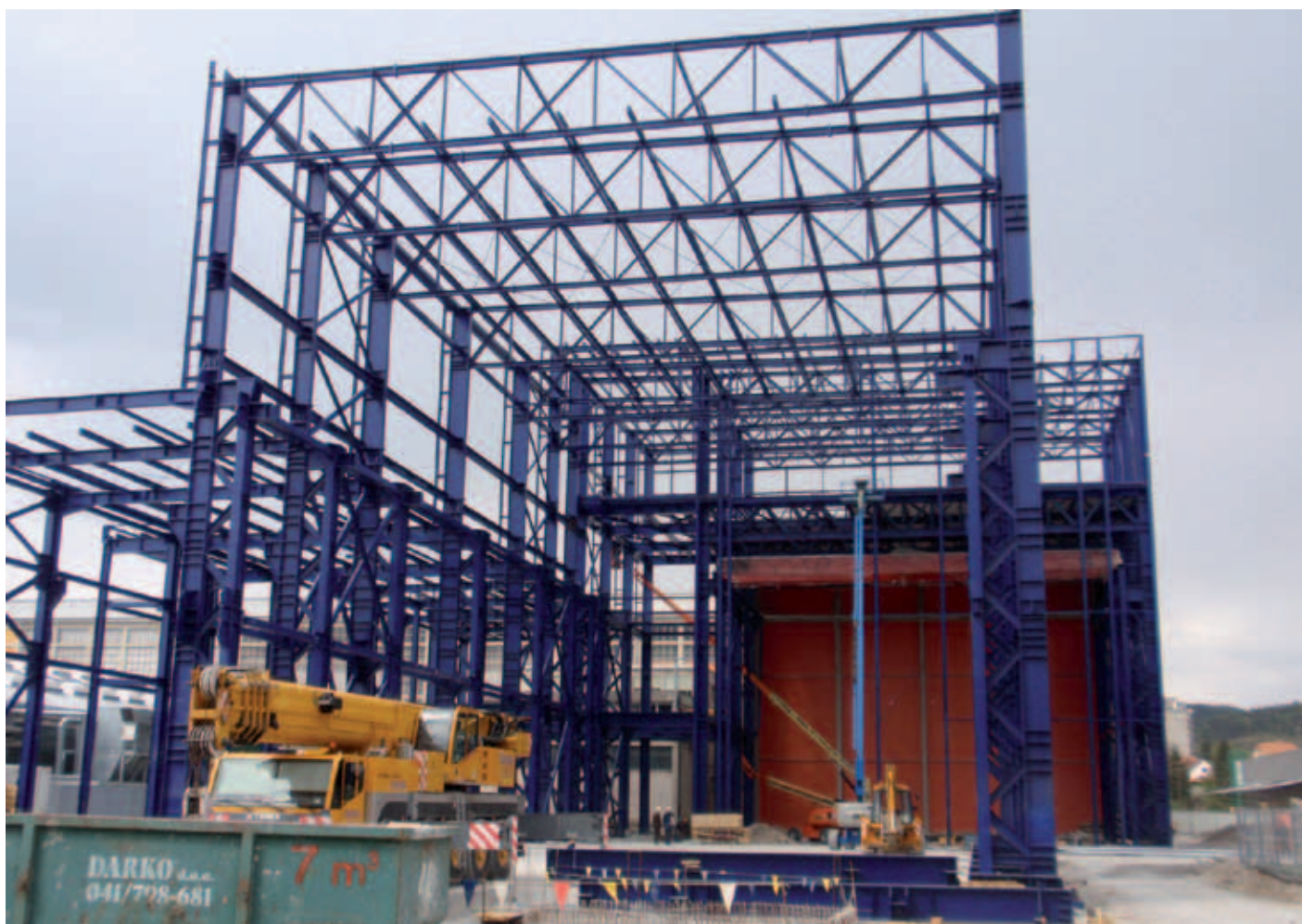
Ko pišemo o tej, lahko bi dejal paradni naložbi, ne moremo mimo nekaterih bistvenih podatkov

Preden se je začelo

Prvi jekleni stebri hale

**Jeklena
konstrukcija,
tehta 1.600 ton**

o kolosu, ki nastaja. Naložba, ki je trenutno ena redkih tako težkih industrijskih investicij pri nas, bo vredna več kot 30 milijonov evrov. Hala se razprostira na 5.000 kvadratnih metrih proizvodnih površin. V višino meri 28 in 25 metrov, v dolžino pa okrog 100 metrov. Jekleno konstrukcijo, ki je težka skupaj 1.600 ton so izdelali v Trimu Trebnje,

prav tako tudi streho in stene. Ajdovsko Primorje, ki jo gradi za Kolektor Koling, je vanjo vgradilo 3.000 kubičnih metrov betona. Nazadnje bodo v halo namestili še okna in zabetonirali izvozno ploščad ter na novo preplastili izvoz s tovarniškega dvorišča, saj bodo 400-kilovoltni visokoenergetski transformatorji težki po nekaj 100 ton.

Vgrajenih bo 3.000 kubičnih metrov betona

Dr. Tomaž Kmecl

»Objekt se bo v vsej svoji velikosti pokazal šele, ko bo imel plašč. Se pravi, ko bodo nanj montirali streho in stene oziroma fasado. Glavnino tovrstnih del bodo gradbinci in drugi strokovnjaki opravili prihodnji mesec. Projekt 400-kilovoltnega visokoenergetskega transformatorja je v polnem teku. Čeprav gre za vrednostno veliko naložbo v Ljubljani je ne primerjamo s Stožicami, kajti naša naložba je pomembna z narodnogospodarskega vidika, saj bomo zaposlili nove delavce vseh vrst profilov in povečali gospodarsko moč države. Koncern Kolektor gleda na to naložbo s strateškega vidika, podrobnosti moramo izpeljati sami. Glede na zanimanje kupcev bomo imeli drugo leto popolnoma zasedene proizvodne zmogljivosti.«

Idrija, 2. julij 2011

Dan Kolektorja

MEJCA 15:00 – 18:30

Od 15:00 dalje

Otroške delavnice, vrtiljak, napihljiv grad za skakanje, igranje badmintona in namiznega tenisa, telovadba na prožnih ponjavah pod vodstvom Bena Pahorja in skakanje z elastiko

17:30

Gledališka predstava za otroke "Cirkus naj zares" pri kamšti

18:30

Zaključek vseh aktivnosti, druženje se nadaljuje v športnem parku pred Modro dvorano

GLAVNO PRIZORIŠČE: ŠPORTNI PARK PRED MODRO DVORANO

15:00

Pričetek športnih oz. družabnih tekmovanj (streljanje z lasersko puško, elektronski pikado, lokostrelstvo, simulator surfanja, mehanski rodeo, udarec s kladivom, lokostrelstvo itd.)

Nastop ansambla "SUZINE SEMIŠKE"

18:30 – 19:00

Podelitev nagrad za športna tekmovanja

Od 19:00 dalje

Nastop ansambla "VICTORY Z MANCO ŠPIK"

19:30

OSREDNJA PRIREDITEV

22:00

Nagradno žrebanje

KOLEKTOR

Najmanj 120 izrednih prevozov na leto

Filip Šemrl

Iz visokonapetostnega laboratorija Kolektor Etra, ob katerem pravkar gradijo halo za še večje, težje in močnejše energetske transformatorje, odprejajo do kupcev vsako leto v povprečju 120 energetskih transformatorjev, ki so težki okrog 100 ton. Mi smo z našim objektivom spremljali nalaganje in transport transformatorja, ki je bil v Kolektor Etri izdelan za kupca na Norveškem.

Omenjeni transformator je težak 95 ton, tovornjak s posebno prikolico, ki je skupaj dolg 35 metrov, pa tehta še dodatnih 77 ton. Preden kompozicija izrednega prevoza zapusti tovarniško dvorišče, pridejo še policisti, ki vse skupaj stehtajo, saj je na naših cestah dovoljeno le deset ton osnega pritiska, na cestah v tujini pa dve toni več. Transformator, ki ga vidite na fotografijah, so naložili na

vozilo Transinga za izredne prevoze v eni uri in ga odpeljali do karavanškega predora. Tam so ga preložili na podobno avstrijsko cestno kompozicijo in ga prepeljali do Linza, od koder je do Rotterdama potoval z rečno ladjo, od tam pa do naročnika na Norveškem z ladjo po morju. Medtem ko lahko cestna kompozicija izrednega prevoza po avtocesti »drvi« s hitrostjo 80 km/h, je z njo najtežje izvoziti s tovarniškega dvorišča.

V visokonapetostnem laboratoriju, v katerem Kolektor Etra opravi še zadnje preizkuse na visokonapetostnih transformatorjih, so bili na podoben prevoz pripravljeni še štirje, in sicer za kupce na Nizozemskem in Švedskem. Tik pred visokonapetostnim laboratorijem pa so na podoben preizkus čakali še transformatorji za kupce na Slovaškem, na Madžarskem in v Romuniji.

Zanimivo:

koncernov proizvodni program je zelo raznolik tudi po teži produktov:

... najmanjši komutatorji so težki le nekaj deset gramov ...

... najtežji energetski transformatorji pa trenutno okrog 100 ton.

Kdo in na kakšen način bo prevažal tovrstne transformatorje, je domena kupca. Eni imajo namreč za tovrstne prevoze celo svoje ladje, drugi se o načinu prevoza dogovorijo z izdelovalcem trans-

formatorja. Mi bomo s sliko in besedo še spremljali tovrstne prevoze za Komunitator. Če ne prej, ko bo novo halo zapustil še trikrat težji 400-kilovoltni visokonapetostni energetski transformator.

Koncern Kolektor razpisuje 81 štipendij

Na idrijski lokaciji razpisujejo družbe Kolektor Group d.o.o., Kolektor Sikom d.o.o., Kolektor Orodjarna d.o.o., Kolektor KFH d.o.o. in Nebesa d.o.o. kadrovske štipendije:

Naziv izobrazbe	Število štipendij
Mag. prava	1
Mag. ekonomije	1
Dipl. inž. strojništva (UN)	10
Dipl. inž. elektrotehnike (UN)	5
Dipl. ekonomist (UN)	3
Dipl. pravnik (UN)	2
Dipl. inž. računalništva in informatike (UN)	1
Dipl. inž. kemije (UN)	1
Dipl. inž. strojništva (VS)	3
Inženir strojništva	1
Gimnazijski maturant	4
Strojni tehnik	12
Tehnik mehatronike	7
Elektrotehnik	5
Gostinski tehnik.....	2
Mehatronik operater	7
Oblikovalec kovin – orodjar	2
Kuhar	2
Natakar	2

Prijava naj vsebuje:

- življenjepis ali CV,
- zadnje šolsko spričevalo ali potrdilo o opravljenih izpitih,
- potrdilo o vpisu za šolsko ali študijsko leto 2011/2012,
- priznanja in pohvale za dosežke med dosedanjim šolanjem.

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 2011/2012

za dijake in študente vseh letnikov:

Na lokaciji Postojna razpisujeta družbi Kolektor Liv d.o.o. in Kolektor Orodjarna d.o.o., PE Postojna kadrovske štipendije:

Naziv izobrazbe	Število štipendij
Univ. dipl. inž. strojništva	2
Dipl. inž. strojništva (VS)	1
Strojni tehnik	1

V Bosni in Hercegovini (lokacija Laktaši) razpisujeta družbi Kolektor Bosna d.o.o. in Kolektor Febo d.o.o. kadrovske štipendije:

Naziv izobrazbe	Število štipendij
Dipl. inž. strojništva (UN)	2
Strojni tehnik	4

Štipendistom nudimo:

- mentorstvo pri praktičnem delu, pri izdelavi seminarских, raziskovalnih, diplomskih in magistrskih nalogah,
- svetovanje glede osebnega in strokovnega razvoja,
- udeležbo na različnih srečanjih in izobraževanjih,
- financiranje dodatnega izobraževanja v času šolanja,
- sofinanciranje strokovnih ekskurzij v tujino,
- delo na posameznih projektih,
- prakso v tujini,
- uporabo sodobne tehnične opreme,
- zaposlitev po končanem šolanju.

Prijave za pridobitev kadrovske štipendije pošljite na naslove:

Lokacija Idrija:
Kolektor Group d.o.o.
Služba za kadre
Vojkova ulica 10
5280 Idrija

Lokacija Postojna:
Kolektor Liv d.o.o.
Kadrovska splošna služba
Industrijska cesta 2
6230 Postojna

Lokacija Bosna in Hercegovina:
Kolektor Bosna d.o.o.
Namanjina 33
BA-78250 Laktaši
Bosna in Hercegovina

KOLEKTOR V ELITNI DRUŽBI BOSCHEVIH PREDNOSTNIH DOBAVITELJEV

Naziva Boschevega prednostnega dobavitelja so deležni le redki njegovi dobavitelji, ki jih ima več tisoč. Kolektorju se je z dobrimi in kakovostnimi komponentami, ki jih dobavlja Boschu, uspelo uvrstiti med elitno družbo »izbrancev«.

Po besedah Milana Erjavca, vodje prodaje komutatorskega programa v koncernu Kolektor, so priznanja zelo veseli, saj pomeni priznanje za dosedanje delo, pomeni, da Bosch Kolektor zelo ceni kot svojega dobavitelja in da ga je prepoznal kot tehnološko napredno podjetje z lastnim razvojem. Vsekakor pa tega priznanja Kolektor ne bi bil deležen, če pri Boschu ne bi bili mnenja, da lahko prispeva k njihovem razvoju.

BOSCH

Uvrstitev med prednostne dobavitelje za Kolektor pomeni, da bodo v bodoče povabljeni k sodelovanju s ponudbami pri vseh Boschevih novih projektih. Dosedanje sodelovanje se bo s tem priznanjem še dodatno okrepilo in omogočilo dodatno rast. Priznanje je Kolektorju dodeljeno za skupino komponent, vgrajenih v motorje, in sicer za vse tri poslovne enote: električni pogoni, starterji in generatorji ter ročna orodja.

KOLEKTOR BO POVIŠAL PLAČE

Vodstvo koncerna Kolektor in Kolektorjev sindikat sta se dogovorila za 4-odstotno povišanje plač zaposlenim v družbah na idrijski lokaciji. Povprečna plača že zdaj za 15 odstotkov presega povprečje v kovinski in elektro panogi, v kateri deluje Kolektor. 4-odstotno povišanje plač bo prvič obračunano pri junjski plači in izplačano 15. julija.

4%

KOLEKTOR KOČEVJE USPEŠNO ZAKLJUČIL ŠIRITEV PROIZVODNJE

Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič, direktor Kolektor Sikoma Dejan Velikanje in direktor Kolektor Kočevja Ivan Jereb so se v Kočevju na delovnem sestanku srečali s kočevskim županom dr. Vladimirjem Prebiličem in njegovo občinsko delegacijo.

Srečanje je bilo predvsem namenjeno ogledu novih proizvodnih prostorov in pregledu dosedanjega zgledega sodelovanja med Kolektorjem in kočevsko občino ter načrti za naprej. Kolektor Kočevje se namreč v tej regiji, kjer je brezposelnost med najvišjimi v Sloveniji, uvršča med največje delodajalce.

V štirih letih, odkar je Kolektor odprl podružnico v Kočevju, je zaposlil 61 ljudi. Polovica teh je delo dobila konec marca, ko je Kolektor Kočevje zaključil z gradnjo prizidka k obstoječi proizvodni hali in selitvijo treh proizvodnih linij za proizvodnjo profilnih komutatorjev za sesalne enote višjega cenovnega razreda in profesionalna ročna orodja z matične lokacije v Idriji v Kočevje. Za dodatne proizvodne prostore je Kolektor namenil 93 tisoč evrov, skoraj še enkrat toliko pa za adaptacijo obstoječe instalacije, strojne opreme ter izobraževanje in usposabljanje 30 na novo zaposlenih delavcev, ki so se tri mesece za novo delovno mesto usposabljali v Idriji. Izobrazbena struktura zaposlenih je visoka, saj gre za zahtevna delovna mesta, po mnenju tako predstavnikov občine kot koncerna Kolektor za najbolj zahtevna v celotni občini.

V Kolektor Kočevju so od oktobra lani, ko so pripravili Dan odprtih vrat, do danes opravili veliko delo. Na tem mestu gre pohvala predvsem direktorjema Kolektor Kočevja Ivanu Jerebu in Kolektor Sikoma Dejanu Velikanjetu ter njunim sodelavcem, ki so zaslužni, da je proizvodnja v novih prostorih stekla po pričakovanjih.

Kočevska občina in Kolektor sta pri njunem sodelovanju pričakovala tudi pomoč države, predvsem pri dodeljevanju nepovratnih sredstev za razvoj gospodarstva v kočevski regiji. Razpis, ki ga je objavila Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, pa je daleč od tega, da bi omogočal razvoj tej regiji in privabljal domače investitorje, ki bi omogočili dodatna delovna mesta.

PREDSTAVNIKI KOLEKTORJA IN RIKA PODPISALI POGODBO O SODELOVANJU PRI PROJEKTU V BELORUSIJI

Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič, direktor komerciale v Kolektor Etri Peter Novak in direktor podjetja Riko Janez Škrabec so podpisali pogodbo o sodelovanju pri Rikovem projektu izgradnje transformatorskih postaj na ključ v Minsku v Belorusiji. Kolektor Etra bo za ta projekt izdelala in dobavila pet energetskih transformatorjev moči 40 MVA in napetosti 110/20 kV.

Z dobavo transformatorjev v skupni vrednosti dva milijona evrov Kolektor Etra prvič vstopa na trg Ruske federacije. To pomeni za podjetje velik izziv. Rikov projekt je le začetek posodobitve mreže, v kateri naj bi v Belorusiji posodobili kar 37 podobnih transformatorskih postaj. »Verjamemo, da imamo v prihodnosti možnost za še več izvoza in več posla na tem področju,« je povedal direktor komerciale v Kolektor Etri Peter Novak.

S podpisom pogodbe je bil zadovoljen tudi predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič. »Vsak zaključen posel je zame dober občutek, saj zagotavlja delovna mesta in dobre rezultate, za kar si prizadevamo.« Kolektor postopno povečuje svojo prepoznavnost na velikem ruskem trgu. »V tej državi delamo na več projektih, ne samo na transformatorjih,« je še povedal Petrič. Dolgoročno večja prepoznavnost in večja prisotnost na ruskem trgu pomeni tudi preselitev dela proizvodnje v Rusijo.

Kot je povedal direktor podjetja Riko Janez Škrabec, so se za Kolektor Etra odločili zaradi njenih referenc in kakovosti. »Veseli smo, da bomo v transformatorske postaje vgradili slovensko znanje priznanega proizvajalca transformatorjev in mu na ta način tudi odprli vrata na novo tržišče.«

PRVA FAZA GRADNJE DOMA UPOKOJENCEV V IDRJI

V skladu z načrti in v lepem ter toplim vremenu gre h koncu gradnja prve faze novega Doma upokojencev v Idriji. Objekt naj bi bil pripravljen za tehnični pregled v drugi polovici julija. Po opravljenem tehničnem pregledu bo investitor, to je družba FMR, dal vlogo za pridobitev uporabnega dovoljenja, ki ga pričakuje konec avgusta ali najpozneje v začetku septembra. Po selitvi opreme in oskrbovancev iz starega (obstoječega) doma v novozgrajeno stavbo bodo izvajalci del začeli rušiti star domski objekt in pripravljati vse potrebno za gradnjo druge faze doma. Če bo tudi v tej fazi šlo vse po načrtih in bodo izvajalci imeli tudi malo sreče z vremenom, se bodo obstoječi in novi oskrbovanci Doma upokojencev dokončanja gradnje novega doma veselili konec oktobra leta 2012.

DRAGOMIR LUŽAIČ BO RAZSTAVLJAL V LJUBLJANI

Dragomir Lužaič je že dolga leta Kolektorjev predstavnik v Pragi na Češkem. V letih sodelovanja s Kolektorjem je Dragomir navezal številne prijateljske stike od Idrije do Koreje. Diplomiral je na Elektrotehnični fakulteti v Sarajevu. Leta 1990 se je začel ljubiteljsko ukvarjati s slikanjem. Od takrat sta imela z ženo Snežano, ki je tudi ljubiteljska slikarka, več kot 20 razstav v Bosni in Hercegovini, na Češkem in v Belgiji. Začetniške mojstrovine sta najprej predstavila ljubiteljem umetnosti v Ljubljani. To je bilo pred 20 leti. Zdaj se ponovno vračata v Ljubljano. 5. julija 2011 ob 19. uri bo v galeriji Družina, Krekov trg 1, v Ljubljani otvoritev razstave, na kateri bosta Dragomir in Snežana Lužaič na ogled postavila dela, ki sta jih ustvarila lani oziroma v začetku letošnjega leta.

Vljudno vabljeni.

V Kolektorju se zavedamo vse večjega pomena urejenosti proizvodnih prostorov po metodi 5S

Klemen Šavli

V Kolektorju se zavedamo vse večjega pomena urejenosti proizvodnih prostorov po metodi 5S. Za stalno ureditev in ohranitev čistoče v celotnem podjetju je potreben sistemski pristop. Metoda za vzpostavitev in vzdrževanje reda, čistoče in varnosti na delovnem mestu se imenuje 5S.

Red in čistoča nista pomembna samo zaradi zunanjšega izgleda, temveč sta pogoj za visoko produktivnost in učinkovitost podjetja. Tudi kupci na presojah dajejo urejenosti zmeraj večji pomen. Urejeno, dobro organizirano in čisto delovno okolje in delovno mesto nam že na prvi pogled pokažeta odnos zaposlenih do svojega dela, izdelkov, kakovosti, produktivnosti itd. Program ali metoda 5S, ki so jo razvili Japonci, določa aktivnosti, ki jih moramo izvajati, če želimo ustvariti v podjetju razmere, ki bodo zagotavljale racionalno organiziranost dela, maksimalno učinkovitost in zadovoljstvo zaposlenih.

Kaj je 5S?

Ime izhaja iz začetnic petih japonskih besed, katerih pomen bomo spoznali v nadaljevanju. Metoda 5S je usmerjena v urejenost in čistočo delovnega mesta, organizacijo dela, standardizacijo postopkov in urejenost skladiščnih in odlagalnih mest. Rezultati, ki jih prinaša, pa so v večji profitabilnosti, učinkovitosti in uspešnosti podjetja, večji kakovosti končnih izdelkov in varnejšem ter bolj organiziranem delovnem okolju. Vse to lahko popolnoma vsako podjetje vpelje brez večjih investicij. 5S je uporaben povsod. Lahko ga vpeljemo v domači kuhinji, garaži, pisarni, na trdem disku osebnega računalnika, v omari in nenazadnje tudi na delovnih mestih v proizvodnih oddelkih. Najpomembnejše pa je, da 5S vpeljemo v naše glave, v naš način razmišljanja.

Koristi metode 5S za podjetja se kažejo predvsem v povečani produktivnosti, prihranku pri orodju in opremi, boljšemu izkoristku prostora, povečani varnosti ter stalni urejenosti tovarne. Koristi za zaposlene pa so vidne v možnosti za kreativno sodelovanje pri organiziranju dela, delovno okolje je bolj prijetno, poveča se zadovoljstvo pri delu, odstrani se veliko ovir na delovnem mestu, podana

je pomoč pri definiciji delovnih nalog, izboljša se komunikacija s sodelavci, večja je varnost pri delu. 5S je tudi osnovna zahteva, temelj pri vpeljavi TQM, TPM, SIX SIGMA, vitke proizvodnje in je prvi ključ v metodi 20 ključev.

Pa si pogledjmo podrobneje teh pet faz, ki sestavljajo 5S:

- **Seiri (sortiranje)**

Prvi korak v 5S je odstranitev nepotrebnih materialov, orodij, postopkov, dokumentov in informacij. Tisto, česar ne potrebujemo, preprečuje uporabo tistega, kar rabimo. Primer nepotrebne izgube je čas, ki ga porabimo za iskanje orodja (naslova ali telefonske številke).

- **Seiton (organiziranje)**

Drugi korak je pregledna razporeditev materialov, orodij in informacij. Pravilo: vsak material na svoje mesto, vsako orodje ima svoje stalno mesto. Največkrat rabljene stvari postavimo na najbolj dostopno mesto. Redkeje kot se stvari uporabljajo, bolj jih lahko oddaljimo od mesta uporabe. Preglednost in jasne oznake so karakteristike tega koraka.

- **Seiso (čiščenje)**

Samo čiste in označene delovne površine omogočajo preglednost in možnost odkrivanja napak. Pri tem koraku poskušamo povrniti stroje in opremo v prvotno stanje, odpraviti poskušamo vire umazanije in onesnaževanja.

- **Seiketsu (standardiziranje)**

Standardiziranje pomeni vzpostavljanje sistema, ki zagotavlja, da vsi delajo isto stvar na enak način.

- **Shukan (vzdrževanje redu)**

Vzpostavitev kulture v podjetju, ki bo na dolgi rok zagotavljala ohranjanje stanja, ki smo ga dosegli v prvih štirih korakih. Ta korak je najtežji. V človeški naravi je, da se upira spremembam. Zato se pojavi težnja po vračanju na »star način« delanja stvari, ki smo ga bili vajeni. Vzdrževanje redu se usmerja na določitev novega »starega stanja«, ki bo v naši zavesti postalo normalno in ga bomo kot takega sprejemali.

Rezultat delavnice KVP2 na razžaganju ploščic

Primer stojala za čistilne pripomočke s standardom samovzdrževanja v podjetju Kolektor KFH

5S v skupini Kolektor

V skupini Kolektor smo metodo 5S vpeljali pred dobrim desetletjem, ko smo začeli s projektom TPM (Total Productive Maintenance). Takrat se je sprejelo odločitev, da s pomočjo metode TPM pričnemo z nenehnim izboljševanjem učinkovitosti opreme in dvigovanjem nivoja znanja. Glavni cilj je bil doseganje načela **nič izgub**. To pomeni nič okvar, nič napak, nič nesreč pri delu. To pa dosežemo z odpravo šestih velikih izgub: okvar, nastavitvev in namestitvev, čakanja in malih zastojev, zmanjšanja hitrosti, izmeta in dodelave, izgub ob zagonu.

Tudi pri vpeljavi TPM-a v naše podjetje je 5S pomenil osnovo, na kateri so temeljili vsi kasnejši projekti. Začetno obdobje vpeljave 5S so zaznamovali tako imenovani »popisi strojev«. Z namenom povrniti stroj v začetno stanje, so se na strojih izvajale aktivnosti, ki se jih do takrat ni smatralo za potrebne, in sicer urejanje in označevanje inštalacij, tesnjenje pnevmatskih vodov, montaže zaščit in podobnih stvari. V petih letih se je obnovilo praktično vse stroje na idrijski lokaciji. Prav tako se je »popis strojev« vedno izvajal tudi na strojih, ki so se selili na druge lokacije, v Bosno, Kočevje, na Kitajsko ... Ko smo s stroji končali, so na vrsto prišle stavbe in druga infrastruktura.

Poleg popisa je bilo veliko narejenega tudi na označevanju odlagalnih mest. Določili smo, da bodo odlagalna mesta za materiale in polizdelke označena z rumeno barvo, zaporne cone z rdečo, orodja in pripomočki z modro in ekološke cone z zeleno barvo. Pričeli smo tudi z ocenjevanjem

delovnih mest. Ocenjevanje delovnih mest je namenjeno vzdrževanju stanja, ki smo ga dosegli ob vpeljavi 5S-a. Ocenjevanje izvajajo posebej za to delo usposobljeni ocenjevalci. Poteka nenapovedano, vsaka delavnica pride na vrsto vsaj enkrat v četrletju. Pri izvedbi ocenjevanja si pomagamo s posebnim vprašalnikom, ki obsega kar dvajset področij.

V lanskem letu smo se odločili, da na področju 5S naredimo korak naprej. Na proizvodna delovna mesta smo začeli postavljati stojala s čistilnimi pripomočki. Na teh stojalih so vsi čistilni pripomočki, ki jih zaposleni potrebujejo pri ohranjanju urejenosti svojih delovnih mest. Na stojalu najdemo tudi standard samovzdrževanja delovnega mesta.

Ta standard pregledno prikazuje, kako izgleda urejeno delovno mesto z urejenimi odlagalnimi mesti. Poleg standarda je na stojalu tudi razpored čiščenja, ki predpisuje frekvence in načine čiščenja ter pripomočke, ki jih pri tem uporabljamo. Na ta način bi radi dosegli konstantno urejenost delovnih mest. Tak način urejanja delovnih mest bomo v prihodnje razširili na vsa delovna mesta v podjetjih na idrijski lokaciji in širše. Do konca leta v sklopu projekta 5S načrtujemo še ureditev SPC postaj in zapornih con.

V diviziji B0 smo izvedli delavnico KVP² na temo 5S. Rezultati delavnice so že vidni na operacijah obdelav grafitnih komutatorjev.

Stojan Petrič med najuglednejšimi gospodarstveniki

Agencija Kline & Partner je objavila lestvico najuglednejših slovenskih direktorjev in podjetij. V letošnjo raziskavo so vključili 800 predstavnikov poslovne javnosti ter menedžerjev malih, srednjih in velikih podjetij.

Medtem ko o ugledu podjetij sprašujejo tako poslovno kot splošno javnost, o ugledu direktorjev odgovarja samo poslovna javnost. Miro Kline poudarja, da mora biti direktor kredibilen, etičen, znati mora dobro komunicirati, sestaviti ekipo menedžerjev ter pritegniti sodelavce in znati mora motivirati zaposlene.

Direktor naj bi bil vlečni konj ugleda podjetja v lokalnem, regionalnem in splošnem družbenem okolju.

Na lestvici najdemo tudi glavne može gospodarskih družb v idrijsko-cerkljanskem industrijskem bazenu.

Najvišje na lestvici se je zavihtel predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič**. Predvsem pa velja pohvaliti uvrstitev direktorja cerkljanske Ete **Zorka Goloba**, ki je zasedel 18. mesto, čeprav ni bil promocijsko zelo izpostavljen.

»Ugled podjetja je njegovo pomembno neotipljivo premoženje, dragocen vir, ki ga je možno na trgu uporabiti kot ubranljivo konkurenčno prednost in prek tega kot vir finančne uspešnosti,« je zapisal Miro Kline.

Kolektor je pokazal pomemben napredek v razvoju ugleda. Iz 89. mesta, ki ga je zasedel leta 2009, se je letos povzpел na 34. mesto.

** Spodaj objavljamo faksimile dela članka, ki je bil objavljen v časopisu Dnevnik 23 maja 2011.*

1. Jože Colarič, Krka 3,76 >

2. Janez Škrabec, Riko 3,57 >

3. Tatjana Fink, Trimo 3,35 =

6. Žiga Debeljak, Mercator 3,25 >

7. Herman Rigelnik, ACH 3,18 >

8. Franjo Bobinac, Gorenje 3,10 <

11. Jože Mermal, BTC 2,72 >

12. Stojan Petrič, Kolektor 2,54 >

13. Romana Pajenk, Probanka 2,54 >

16. Roman Glaser, Perutnina Ptuj 2,41 <

17. Edvard Svetlik, Hidria 2,34 >

18. Zorko Golob, Eta Cerkno 2,34 >

Uspešen nastop Kolektorja na najpomembnejših sejmih za poslovno divizijo Komponente in sistemi

Maj je bil za Kolektorjevo poslovno divizijo Komponente in sistemi zelo pomemben, saj so koncernovi prodajniki produkte iz omenjene divizije predstavljali na zanj najpomembnejših mednarodno uveljavljenih sejmih, in sicer CeMat v Hannoveru, PCIM v Nürnbergu, EAC v Stuttgartu in CWIEME v Berlinu.

Kolektorjevi predstavniki so s pomladanskim delom sejemske dejavnosti lahko nadvse zadovoljni. Vsi štirje sejmi, na katerih so predstavljali celoten program poslovne divizije Komponente in sistemi – komutatorje in specialne drsne obroče, elektronske, magnetne in hibridne komponente, rotorje, interier in eksterier ter elektroniko in pogone –, so bili dobro obiskani.

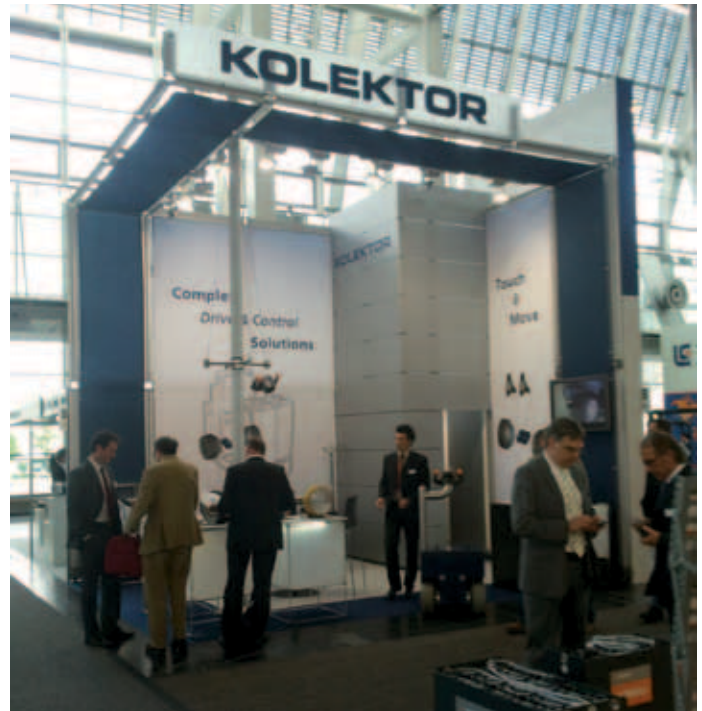
Pa pojdimo lepo po vrsti. Kolektor se je naprej pred-

stavil na sejmu CeMat v Hannoveru. Omenjeni sejem, ki ga pripravljajo vsake tri leta, velja za največji in najpomembnejši sejem za intralogistiko. Kolektor se ga je tokrat udeležil prvič, obiskovalcem pa je predstavil motor na direktni pogon in elektroniko za baterijske aplikacije. Rdeča nit sejma PCIM v Nürnbergu so elektronske komponente. Ta nastop je bil vsekakor najbolj pomemben za Kolektor Magmo, saj ji predstavlja Nemčija ključni izvozni trg, na katerem z nemškimi podjetji ustvari skoraj 40 odstotkov prodaje. Obiskovalcem so predstavili nabor mehkomagnetnih jeder ter navitih komponent, predvsem za močnostne aplikacije. Največ pozornosti pa je požel prikazan induktivni modul za hitro polnjenje električnih vozil. Sledil je nastop na sejmu EAC v Stuttgartu, na katerem je Kolektor predstavil celoten program poslovne divizije Komponente in sistemi. Po besedah prodajnikov omenjeni sejem ne raste, se ne razvija, zato bi veljalo razmisliti, ali je nastop na njem sploh še smiseln in

v kakšni obliki. So se pa Kolektorjevi predstavniki seznanili s trendi na trgu. Poudarki so na zelenih tehnologijah in elektrifikaciji vozil. Za Kolektor je vsekakor najpomembnejša predstavitev na sejmu CWIEME v Berlinu. Udeležili so se ga vsi Kolektorjevi največji kupci. V Kolektorju z zadovoljstvom ugotavljajo, da je še vedno zelo veliko zanimanja za komutatorski program, kar nedvomno kaže na to, da je Kolektor še vedno tehnološki vodja na področju komutatorjev.

Poleg pridobivanja novih kontaktov in potencialnih kupcev so predstavniki koncerna udeležbo na sejmih izkoristili za srečanja s svojimi dobavitelji, kupci ter analizo stanja na tržišču in ugotavljanje dolgoročnih trendov. Kot pojasnjuje **Marjan Drmota**, izvršni direktor za razvoj, je na makroekonomskem nivoju čutiti pozitivno klimo. »Vsi se pogovarjamo o nadaljevanju rasti. Sicer se nekoliko bojimo, da bi se lahko zgodilo tudi kakšno ohlajanje gospodarstva v prihodnosti, vendar je vprašanje, če ne gre tu le za nek dejavnik preteklosti, ki nas omejuje. Sicer pa je gospodarska klima pozitivna, zanimanja za razvojne projekte je veliko. Če opazujemo našo konkurenco, predvsem na tistih programih, kjer smo najmočnejši (komutatorji, magnetne komponente), nismo zasledili novih konkurentov, razmere so se umirile, glavna skrb, ki pa je skupna vsem, tudi našim konkurentom, so cene surovin. To velja za vse produkte znotraj poslovne divizije Komponente in sistemi, še

posebej pa se to čuti na področju magnetnih komponent, kjer dejansko ne vemo, kaj se bo dogajalo v naslednjih mesecih, ker prihaja do velikanskih skokov na področju cen surovin, govorim o redkih zemljah.«

Sicer pa so v Kolektorju z mislimi že pri jesenskem delu sejemske predstavitve, saj so prav tržne aktivnosti ključno orodje za divizijo Komponente in sistemi.

Idrija naj bi postala občina po meri invalidov

Idrijska občina si prizadeva, da bi pridobila listino »Občina po meri invalidov«. Kakšno je dejansko stanje v občini in kako ga izboljšati, so na delovnem posvetu ugotavljali predstavniki občine, organizacij in zavodov, ki se srečujejo z invalidi, predstavniki projektantskih družb in seveda delodajalcev.

Kot največje invalidsko podjetje je na posvetu sodeloval Ascom. Kot je povedala socialna delavka **Claudia Costa**, se je socialna služba podjetja pred kratkim okrepila, kar je nadvse pohvalno in kaže na to, da se Ascom, čeprav je invalidsko podjetje, zaveda te problematike. Na Ascomu so že pred leti uredili dvigalo za gibalno ovirane, kar je še dodatni korak k doseganju enakih možnosti za vse.

Z avtomatizacijo proizvodnje v zadnjih letih pa je delo invalidom še bolj dostopno oziroma bolj prijazno. Podjetje so pohvalile tudi občinske organizacije, kot sta npr. Zavod za zaposlovanje in Varstveno delovni center Idrija – Vrhnika, s katerima Ascom že vrsto let uspešno sodeluje.

Kot smo lahko slišali, so v podjetju pripravljeni na socialni dialog in sodelovanje z vsemi akterji v občini, ki se ukvarjajo s tovrstno problematiko. Delodajalci, ki zaposlujejo invalide, se srečujejo s problemom, saj država s spremembami v Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov zožuje krog invalidskih podjetij, ki bodo upravičena do državnih pomoči.

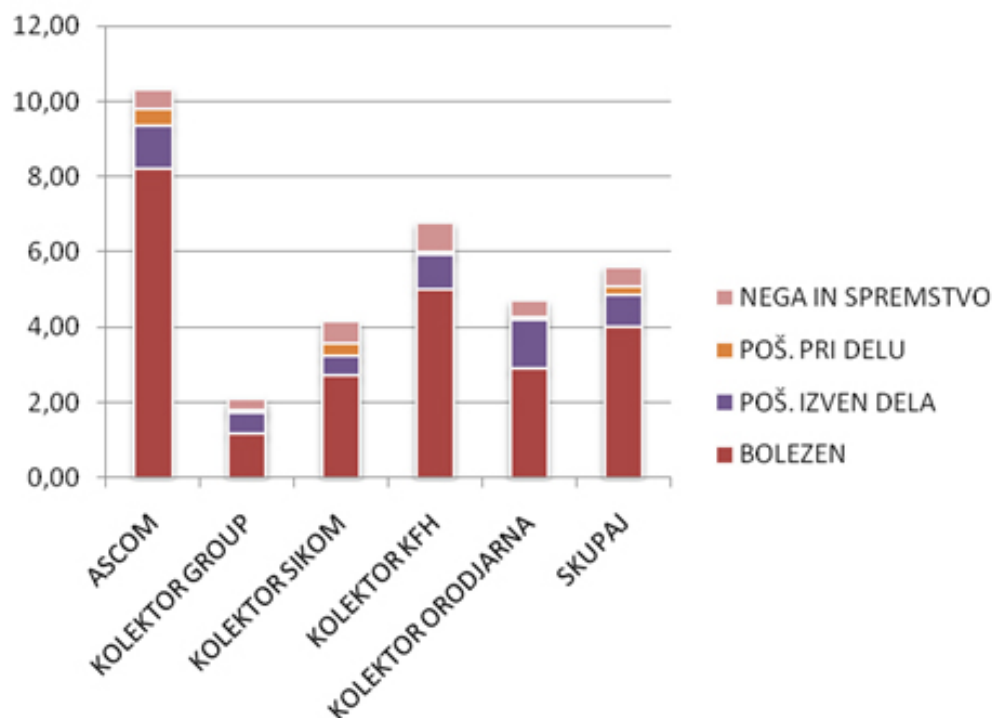
Država je z omenjenim zakonom omejila možnosti za pridobivanje in porabo finančnih sredstev.

Skrb za zdravje poglobitnega pomena

Kolektor že vrsto let skrbi za zdravje zaposlenih. Poleg izobraževanj za uporabo defibrilatorja so tu še tečaji prve pomoči, dnevi zdravja, rekreacije, podpora na raznih športnih tekmovanjih in podobno. Vodstvo koncerna Kolektor je namreč mnenja, da je skrb za zdravje poglobitnega pomena. Socialna delavka Petja Velikonja Vončina pove, da je zdravstveno stanje zaposlenih odraz dejanskega stanja v podjetju - delovnih pogojev in drugih razmer. Vsakršne spremembe se kaj hitro poznajo tudi pri bolniških odsotnostih.

Navedimo nekaj podatkov: delež odsotnosti v Kolektorjevih družbah na idrijski lokaciji se giblje okrog petih odstotkov. Povprečno število izgubljenih delovnih dni na leto zaradi bolniške odsotnosti je 13 na zaposlenega. Največ odsotnosti, kar dve tretjini, je zaradi bolezni, sledijo poškodbe izven dela, nega in spremstvo, poškodb na delu je zelo malo. Med vzroki za odsotnost prednjačijo bolezni mišično-skeletnega dela in vezivnega tkiva, bolezni dihal ter bolezni krvi in krvotvornih organov. Da bi bili zaposleni v kar

Struktura bolniške odsotnosti

najboljši zdravstveni kondiciji, Kolektor že vrsto let izvaja projekt »Zdrav Kolektor«, s katerim poskuša zaposlenim omogočiti optimalne pogoje za delo – zdravo in varno delovno okolje, cepljenja, boljšo prehrano ...

Število izgubljenih delovnih dni na leto

	boleznine	dopust	prazniki	skupaj
Lokacija Idrija	13	29	13	55
Kolektor Bosna	16	11	13	40
Kolektor Wuxi	5	10	11	26
Kolektor TKI	7	10	8	25
Kolektor Sinyung	0	7	16	23

Kako lahko dolgoročno še obvladujemo konkurenčnost?

Če se ponovno vrnemo na začetek: povprečno število izgubljenih delovnih dni na leto na zaposlenega je 13, če pa k temu prištejemo še praznike in letni dopust, kaj kmalu ugotovimo, da smo v povprečju odsotni slabo četrtno leta, in to večinoma na stroške podjetja. Ugotovimo tudi to, da smo največ odsotni na idrijski lokaciji. Kako lahko dolgoročno še obvladujemo konkurenčnost?

Na 30. Maratonu Franja rekordna udeležba Kolektorjevih kolesarjev

Najmnožičnejše kolesarske prireditve pri nas se vsako leto udeleži več kolesarjev. Jubilejne 30. izdaje Maratona Franja se je udeležilo 4000 kolesarjev, ki so se spopadli s 156- ali 97-kilometrsko progo. Med njimi je bila tudi številčno največja Kolektojeva ekipa do zdaj.

Kolektorjeva ekipa kolesarjev je letos štela 141 kolesarjev iz desetih Kolektorjevih družb, ki so se udeležili velikega ali malega Maratona Franja. Največ, dobri dve tretjini, jih je prekolesarilo 97 kilometrov dolgo progo, tretjina pa se je podala na 156-kilometrsko progo prek Idrije in Kladja nazaj v Ljubljano.

141 kolesarjev je bilo dovolj, da se je Kolektorjeva ekipa povzpela na oder za zmagovalce, tokrat na najvišjo stopničko in osvojila pokal za najštevilčnejšo ekipo na Maratonu Franja.

Čestitke si zaslužijo prav si kolesarji, ki so na jubilejnem 30. Maratonu Franja kolesarili v dresu koncerna Kolektor. Vseeno pa izpostavimo tiste, ki so na malem in velikem maratonu med Kolektorjevimi kolesarji najhitreje prečkali ciljno črto. Na velikem maratonu je kot prvi v cilj prišel **Miran Gnezda**, sledila sta mu **Dean Bratuš** in **Andrej Likar**, na malem maratonu pa so bili najhitrejši **Dejan Poljanec**, **Klemen Rupnik** in **Milan Potužak**.

Posebej velja pohvaliti dekleta, ki jih je v Kolektorjevi ekipi vsako leto več, pa tudi njihovi rezultati so vsako leto boljši. Na velikem maratonu se je od Kolektorjevih kolesark najbolje odrezala **Martina Primožič**, ki je zasedla skupno 18. mesto. Za njo sta v cilj prišli **Martina Kokošinska** in **Sara Štucin**. Na malem maratonu pa so bile najhitrejše **Mirjam Frelih**, **Alenka Štucin** in **Sonja Štucin**.

Na svidenje na 31. Maratonu Franja.

Od hribovca do alpinista

Filip Šemrl

Vozim se proti Ljubljani in razmišljam. Koliko je star? Po barvi glasu bi moral biti mlajši od mene. Bomo videli, ko se srečam z njim. V ušesih mi odzvanjajo besede predsednika koncerna, ki je v nekem drugem primeru dejal, da adrenalinskih športov Kolektor ne bo podpiral, ker potem od takega delavca še nekaj mesecev nimajo nič, kaj šele, če si kaj naredi. Vse to mi je rojilo po glavi, še potem, ko sem se vzpenjal po stopnicah do Kladnikove pisarne. Bil sem presenečen. V dobrem, seveda. Ladislav Kladnik (star 52 let) je inženir strojništva in v Kolektor Etri vodja oddelka za vzdrževanje in energetiko. Pogovor z njim steče zelo hitro. Iz kamniškega Stola, kjer je bil vzdrževalec se je po njegovem stečaju pred dvanajstimi leti zaposlil v Kolektor Etri.

Kaj ste poleg inženirja strojništva: alpinist, pohodnik, planinec?

Sem alpinist. Ko se z neko stvarjo bolj konkretno ukvarjaš, ti je to tudi način življenja. Alpinizem zahteva glede na pohodnika več znanja in kondicijske pripravljenosti.

Kdaj ste se začeli ukvarjati z alpinizmom?

Resno pred trinajstimi leti. Prej sem hodil v planine. Imam še dva brata in pomagali smo si ustvariti svoj dom, malo smo pa postorili še doma, saj smo bili vzgojeni tako, da je bilo vseskozi treba nekaj delati. To je trajalo od petnajst do dvajset let, nato pa sem si spet moral najti nekaj takega, kar bi me zaposlovalo. Eni se »vržejo« v kolesarjenje, drugi v tek, tretji v pohodništvo, eni pa vzamejo v roke zgolj daljinca.

Prvi cilj so vam bile zagotovo Kamniško-savinjske Alpe?

Jaz imam hribe tako rekoč pred nosom. Preden sem začel plezati sva z ženo zelo veliko hodila na Veliko planino. Ker se kmalu naveličaš istih poti, sva nato hodila v hribe s kamniškim planinskim društvom, v katerem je tudi skupina pohodnikov – vodnikov in alpinistov, jaz pa sem bil v primerjavi z njimi zgolj hribovec. Potem ko sem zašel še v Dolomite in v hribe v Avstrijo in Švico, sem spoznal, da moraš imeti za take pristope tudi tehnična znanja in ne samo kondicijo. Kolegi so me nagovarjali naj grem v alpinistično šolo, da se bom navadil vsaj vrv uporabljati. In res sem šel, da pridobim vsaj osnovna znanja. Obiskoval sem kamniško alpinistično šolo, ki je med najboljšimi pri nas. Vsak

teden smo nekam šli in se učili tehnik ter plezanja. To je trajalo toliko časa, da me je povsem zasvojilo. Poleg tega sem imel dobrega prijatelja Franca Miša, ki je trenutno tudi načelnik kamniške GRS. Z njim sem šel vsak teden v hribe, kjer sem alpinistična znanja zajemal z veliko žlico.

Kako ste lahko svoj »hobi« združili s službo, če ste dejali, da ste bili zaradi plezanja odsotni tudi več kot le za vikend?

Delo je vsako leto bolj zahtevno, jaz nadomestim manjkajoče dneve, ker sem čez leto zelo malo prost. Moje delo je pač tako, da moram včasih priti še kaj postoriti po dnevu v hribih, pa tudi ob nedeljah me boste našli v moji pisarni. Na srečo je pri nas organizacija dela taka, da smo precej samostojni v tem smislu, da vsak sam ve kaj mora narediti. Nadrejeni in sodelavci pa so nam tudi vedno pripravljeni priskočiti na pomoč. Internet in elektronska pošta nam je danes v veliko pomoč, sploh pa so danes komunikacije čisto drugačne kot so bile včasih.

Potem, ko ste končali alpinistično šolo, ste verjetno najprej plezali v domačih gorah?

Šola traja štiri leta in v tem času smo preplezali kar nekaj sto smeri. Plezal sem največ z že omenjenim Francem Mišem, s pripravniki in alpinisti. Vse to se je največ dogajalo v Kamniško Savinjskih in Julijskih alpah.

Kaj pa po starosti, ste sodili med starejše alpiniste?

Niti ne. Med menoj in med mojimi prijatelji ni prevelike starostne razlike. V hribih niso pomembna leta, pomembno je kakšen človek si. Če z nekom plezaš je najbolj pomembno, kako si tehnično podkovan, kakšno kondicijo imaš. Lahko je nekdo star 70 let in še vedno dobro pleza in se ujame z dvajset let starim mulcem.

Kako nabirate kondicijo?

V hribih, s hojo in s plezanjem. Poznamo dve vrsti plezanja - športno in alpinistično. Pri športnem se pripelješ do umetne stene z avtomobilom in plezaš. Če pa vzamemo plezanje v severni steni Triglava, že do stene potrebuješ uro in pol hoje, sledi štiri ure plezanja in pristop na vrh Triglava ter spust v dolino, kar skupaj nanese deset do dvanajst ur. Dovolj za tisti dan, kajne?

Katera je bila vaša najtežja preizkušnja doslej?

Tehnično najtežja preizkušnja je bil pristop na Khan Tengri (7010 m) na meji med Kirgizijo in Kazahstanom.

Kolikšne težavnostne stopnje so bili vaši podvigi?

Naša težavnostna lestvica se ravna po francoski od 2 do 10+. Bistvena razlika je recimo med oceno 5 in 5+. Včasih ko so plezali je bila dolgo časa največja ocena 5, saj nihče ni upal priznati drugim, da je steno zelo težko pleplezal in bi lahko ocenil kakšno stopnjo višje. Danes so tehnične meje premakljive navzgor. So plezalci, alpinisti, ki počnejo samo to.

Se vam je že kdaj zgodilo, da ste klin slabo zabili in zaradi tega omahnili?

V hribih se vse zgodi. Tudi letel sem že deset metrov, če ne celo petnajst. V hribih ja kar pomembno, da te sreča ne zapusti.

Vas ni bilo potem strah, vas je morebiti padec odvrnil od plezanja?

Ne vem, te ne prestraši, to je izkušnja po kateri postaneš bolj pozoren, bolj zrel. Ko sva s kolegom plezala na Špik, se je ulilo kot iz škafa. Cela gornja stena se steka v žleb. V nekaj minutah je nastal slap vode, ki naju je skoraj odplaknil. Na srečo se nama je uspelo umakniti. Podhlajena sva poklicala helikopter. Če ga ne bi bilo, bi ponoči zagotovo zmrznila, saj je zapadlo 30 cm snega. To je bilo leta 1995. (O tem primeru je med drugim pisalo tudi Delo; op. ured.) Od takrat dalje so začeli pri nas razmišljati, da bi zaračunavali reševanje. Slovenska ustava je naravnana za enkrat tako, da so vsa reševanja brez plačila. Namreč, najin primer je povsem enak zdrs avtomobila s ceste, ki je bila poledenela. Bi moral plačati, ker nisi bil dovolj previden. Vsak alpinist ima veliko tovrstnih izkušenj.

Ali vam je bilo kdaj žal, da ste se odločili za alpinizem?

Jaz sem gledal na to dejavnost preje malo drugače. Menil sem, da ko človek nima kaj početi, gre lahko tudi v hribe. Alpinizem pa je čisto nekaj drugega. Moraš imeti veliko kondicije, hitrost, moraš biti psihično stabilen. Tvoje in življenje tvojega soplezalca sta namreč usodno odvisna od tvojega početja. Plezanje ni zabava.

Tako kot za pilote tudi za alpiniste velja, da ne smejo grešiti.

Pogrešiš, in zaradi tega se lahko plezanje konča tragično. Nesreč je bilo kar nekaj. Umre veliko dobrih alpinistov. Včasih je to nesreča, včasih pa plezaš avtomatično in spregledaš drobnarije.

Je po vaše alpinizem ekstremizem, ekstremni šport?

Zagotovo je. Svoje življenje namreč velikokrat nosiš v božjih rokah. Pozimi moraš prečiti sneg, če hočeš kam priti. Če se takrat sproži plaz, ni rešitve.

Doslej ste sodelovali že v več odpravah v tuja gorstva. Kdo sestavlja ekipo alpinistov?

Večina nas je iz Alpinističnega odseka PD Kamnik, se nam pa pridružijo tudi člani drugih odsekov.

Doslej ste se iz gora še vedno vrnili nepoškodovani?

Tak je vedno načrt. Zaradi plezanja nisem bil nikoli na bolniškem. Se je pa kdaj zgodilo, da sem prišel šele ob štirih zjutraj domov, potem pa sem šel kar v službo.

Kako gledajo sodelavci na vaše početje?

Zaenkrat še v redu, ker se je vedno vse srečno izteklo.

Ali ste že pomislili, da bi nehali plezati?

Glejte, z leti vse pride in bo prišlo. Pojenja kondicija, pojenja moč, človek ni več tako zelo prepričan vase. Moraš delati krajše in lažje ture, počasi pa vse opustiti. Ostane ti še hoja v planine in tudi to je čudovito. Lepih poti je v hribih preveč za eno življenje.

HOTEL JOŽEF

Poletna ponudba hotela Jožef

Arhitekti so hotelu dali podobo, dušo mu bodo dali obiskovalci. Teh je vsak dan več. Razlog za to so nedvomno dogodki, ki jih pripravlja mlada hotelska ekipa. Po delavnici priprave velikonočnih slaščic ter degustaciji vin in pokušini hrane s kraškimi vinarjem Joškom Rončelom vas v hotel Jožef vabi pisateljica, novinarka in publicistka Milena Miklavčič, ki bo predstavila svojo knjigo Ženske. Predstavitve bo 1. julija 2011 ob 20. uri.

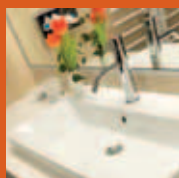
Mediteranski kulinarčni užitki

Zadnje dni junija vas osebje hotela Jožef vabi v svet mediteranske kuhinje. Izbirate lahko med dvema menijema za ceno 18 (trije krožniki) in 25 evrov (štirje krožniki) ali pa si privoščite meni po vašem izboru. Vonj po sivki, rožmarinu, sveži zelenjavi, oljčnem olju in morskih specialitetah ter zanimivi okusi in zdravi obroki so dober razlog, da nas obiščete in užijete kanček Mediterana še pred odhodom na morje.

Dnevni meniji

Restavracija hotela Jožef dopolnjuje svojo ponudbo z dnevnimi meniji, in sicer vsak dan med 11. in 15. uro. Cena menija je okrog 12 evrov.

Toplo vabljeni!

HOTEL JOŽEF ****

Vojkova ulica 9A, 5280 Idrija
telefon recepcija +386 (0)8 2004 250
telefon vodstvo +386 (0)8 2004 251
faks +386 (0)8 2004 265
e-pošta info@hotel-jozef.si
internet www.hotel-jozef.si

Sedežna garnitura v počitniški hišici

Irena Žakelj

Verjetno večina od nas že nestrpno pričakuje dopust. Marsikdo, ki ima počitniško hišico, jo želi še preurediti oziroma samo zamenjati kakšen kos pohištva. Pomembno vlogo v počitniški hiši ima ležišče, saj je kvalitetno spanje tudi med dopustom bistvenega pomena. V večjih počitniških hišah, kjer je dovolj prostora, so spalnice ločene od dnevnega prostora, tako da je spalnica opremljena z dovolj veliko posteljo, dnevni prostor pa s kakšnim kavčem oziroma sedežno garnituro.

Kadar je počitniška hiša manjša in nam primanjkuje prostora, je idealna rešitev sedežna garnitura, ki ima vgrajeno ležišče, namenjeno vsakodnevni spanju, oziroma kavč, ki se spremeni v ležišče.

Pri izbiri sedežne garniture je pomembno, da izberemo takšno, ki nudi veliko uporabne površine in ne zavzame veliko prostora. Namesto širokih rokonaslonov se odločimo za ožje oziroma brez rokonaslonov, če jih ne potrebujemo. Naslonski del sedežne naj bo sestavljen iz premičnih blazin, tako da že z odstranitvijo blazin pridobimo dovolj ležalne površine za eno osebo.

Ležišče pri sedežni garnituri naj ne bo prezahtevno, pomembno pa je tudi to, da ne zaseda preveč prostora ali pa celo zakrije prehoda, ko ga izvlečemo. Najprimernejši je sistem ležišča na »en preklop«, kar pomeni, da z enim potegom iz spodnjega dela sedežne garniture izvlečemo ležišče, ki se preklopi na isto višino sedeža sedežne garniture in s tem poravna z ostalo površino. Ker je ponavadi ležišče izdelano iz istega blaga kot preostali del sedežne garniture, ta ne kazi prostora, ko je v izvlečenem stanju.

Če imamo za sedežno garnituro premalo prostora, je na tržišču veliko raznovrstnih trosedov oziroma kavčev, ki se prav tako spremenijo v ležišče.

Pomembno vlogo pri sedežni garnituri ali kavču ima tudi predal, saj posteljnina z vzglavniki in odejami vzame kar veliko prostora, še posebej če nismo za to namenili prav določenega prostora v hišici. Temu so namenjeni zelo priročni predali, vgrajeni v spodnji del sedežne garniture. Odpirajo se lahko na dvig ali pa se izvlečejo. Bolj praktičen in enostaven je predal z dviznim mehanizmom, saj ne potrebujemo dodat-

nega prostora, kadar predal odpiramo. Pri predalu na izvlek pa so na spodnji okvir nameščena vodila s kolesci, ki pomagajo, da se predal izvleče v prostor.

Počitniške hišice se že po gradnji razlikujejo od kraja do kraja, prav tako pa tudi njihova notranjost in oprema.

Če imamo vikend na deželi oziroma v hribih, bo lepše, če tudi notranjost opremimo v podeželskem stilu. Sedežna garnitura je lahko v bolj tradicionalnem stilu, izdelana iz tkanega blaga naravnih, toplih barv, po možnosti kombinirana z dodatki iz lesa. Tudi usnjena sedežna garnitura da poseben čar, še posebno takrat, ko je notranjost dnevnih prostorov bogato opremljena.

Za vikend pri morju pa sta tako oblika kot oprema hiš zasnovani v bolj ravnih in gladkih linijah. Zato naj bo tudi sedežna garnitura enostavnih oblik. Lepo poživijo tudi blazine različnih vzorcev in barv. Barvno pa se lahko poigramo z odtenki modrih barv in kombiniramo z mornarskim vzorcem.

Počitniška hiša je prostor, kjer se spočijemo in napolnimo z energijo, zato je pri opremljanju pomembno, da izberemo takšno pohištvo, ki nam ustreza, ne glede na smernice, ki so trenutno v trendu.

 ŽAKELJ
www.pohistvo-zakelj.si

Danilo Jereb kot slikar

Janez Kavčič

V idrijski kavarni, ki je po zaslugi upravljalcev dobila tudi hvalevredno funkcijo priročne »male« galerije, se že dalj časa vrstijo likovne razstave in druge kulturne prireditve. Letošnja pomlad je stene lokala popestril izbor slikarskih del domačina Danila Jereba, ki ga širša javnost pozna kot uveljavljenega ljubiteljskega likovnega ustvarjalca. Odprtju razstave 7. aprila je prisostvovalo številno občinstvo, po izjavah mnogih gostov kavarne pa Jerebove slike vizualno posrečeno bogatijo ta javni in družabni ambient.

Idrijčan Danilo Jereb, vodja projektov v Kolektorjevi orodjarni, se je rodil leta 1965, s slikarstvom pa se intenzivno ukvarja od leta 1986. Na razstavah se s svojimi likovnimi deli aktivneje pojavlja zadnjih nekaj let. Udeleži se kot eden najzvestejših in najprizadenejših članov Likovnega društva Cinober Idrija. Slikarsko se preizkuša in izraža v najrazličnejših tehnikah, saj upodablja akvarele, olja in akrile na platnu ter kolaže, poseben izziv pa mu pomenijo kovinske skulpture. Sam poudarja, da »črpa svoj navdih iz bogate kulturne in tehnične dediščine, ki jo Idrija nudi na vsakem koraku.«

Samostojne večje in manjše razstave je Danilo doslej postavjal po raznih idrijskih javnih prostorih. Redno se je pojavljal na bienalnih in drugih skupinskih nastopih ljubiteljskih likovnih umetnikov. Ob svojih predstavitev v domačem kraju se je udeleževal območnih razstav v Ajdovščini,

Celju, Novem mestu, Piranu, Trbovljah, Tržiču, Tolminu, Vipavskem Križu ter tudi v Špetru Slovenov in Buttriu v Italiji. Po izboru selektorja je bil uvrščen med udeležence državne tematske razstave Kolaž 2010, ki je potekala v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, v galeriji Delavskega doma v Trbovljah in v galeriji Jakčevega doma, ki deluje v sklopu Dolenjskega muzeja v Novem mestu.

2011 pa je državni selektor njegovo delo izbral med eksponate na območni tematski razstavi Portret 2011.

Oglejmo si zdaj slikarski »portret« Danila Jereba nekoliko поблиže. Danilo je že od svojih šolskih let izkazoval ustvarjalne dis-

Kakovost slikanja mu je bila javno priznana zlasti v zadnjih treh letih. Po izboru strokovne žirije so mu na prireditvah Ex-tempore Idrija leta 2009 podelili prvo, leta 2010 pa tretjo denarno nagrado. V začetku leta

pozicije in afiniteto do likovnega izražanja. Precej časa so ga navdajale tudi misli na študij slikarstva. Teh ambicij v spletu življenjskih okoliščin ni uspel realizirati, zato pa se v zadnjih letih zavzeto udeležuje slikarskih izpopolnjevanj na tečajih, ki jih prireja Javni sklad za kulturne dejavnosti. Njegovo likovno udejstvovanje je slej ko prej izrazito avtonomno, rezultat lastnih snovanj in izkušenj, do neke mere pa tudi pridobitev spoznanj ob druženjih s slikarskimi kolegi.

Sprehodimo se na kratko skozi tematiko Danilovih upodobitev. Ikonografsko stalnico v najširšem pomenu besede predstavlja Danilu takšna Idrija, kakršna je ostala zaznamovana s svojo 500-letno historično živosrebrno zgodbo. Večina njegovih slik sporoča, da je rudarska epopeja neizbrisno izoblikovala idrijsko dušo in obraz. Najbolj pri srcu (in čopiču) so mu naslednji motivi: starožitne ali izrazito značilne mestne vedute, grad Gewerkeneegg z okolico in rudniško podzemlje z jaški (šahči) in rovi (štulni). Ob njih zavzemajo vidno mesto tipični artefakti kot na primer jamske svetilke (oljenke in karbidovke), jeklenke za živo srebro, knapovske obleke na verigah, tako imenovana »smrtna ura« s številkami in delovno orodje, ki »počiva« med knapovsko malico. Tihožitje steklenic za geruš je priča kronične rudarske žeje, živopisana čipkarska »bula« s kleklji pa je posvečena

uveljavljeni ročni spretnosti in ustvarjalni večini idrijskega ženskega sveta.

Na letošnji spomladanski Danilovi razstavi v idrijski kavarni so prepričljivo prišle do izraza »najmočnejše« tehnične in slogovne značilnosti njegovih del. Osnovni nosilci podob so platna, na katerih prevladujejo predvsem akrilne barve, delno kombinirane z oljnimi. Danilu so všeč pastozni, včasih skoraj reliefni barvni nanosi, ki jih modelira najprej z lopatico, nato pa še s čopičem dopolnjuje in niansira v detajle. V slikarsko površino so domala nepogrešljivo vključeni posamezni kolažni fragmenti: star les, žakljevine, srebrni lističi, ročna ura na grajskem stolpu, originalne številčne »markice« na smrtni uri, verige v knapovski garderobi nad »šahatom«, klekljarski vzorci (papirci), zastrte stare dokumentarne fotografije in še razni drobni dodatki.

Kot rečeno so pogosti sestavni element Danilovih slik klekljarski papirci, vendar ne naključno izbrani, temveč tisti, na katerih sta izdelovali čipke njegova stara mama in mama. Papirci se likovno vklapljujejo v kompozicije z uglašeno umirjenim barvnim tonom, saj bi sicer lahko belina samih čipk neusklajeno in neharmonično izstopala. Vsebinsko/sporočilno so seveda papirci – v našem primeru starejši – organski sestavni del življenjskega utripa včerajšnje rudarske Idrije in na avtentičen način bogatijo slikar-

jev repertoar.

Danilo teži k pestri površinski strukturi svojih podob, k večplastnim mešanim tehnikam, ki nakazujejo preobrazbo klasične slike v likovni objekt. Govorica njegovih stvaritev je temperamentna, izrazno topla in barvita, saj se rada razživi in sprosti v kolorizmu. Kot avtorju, ki si prizadeva komunicirati s publiko, ustrezajo Danilu vpadljivi barvni akcenti. Raziskujoče in kreativno se poigrava z niansiranjem, prehajanjem, prelivanjem in prekrivanjem barvnih variacij.

Njegovo delo izkazuje spoštljiv odnos do materialne in kulturne dediščine ter do vrednot, ki koreninijo v idrijski identiteti. Zato zasluži priznanje in zlasti spodbude k novim dosežkom.

Na stvari je potrebno pogledati z drugačnimi očmi

Robi Šabec

Dušan Moravec, letnik 1964, je po izobrazbi vzgojitelj predšolskih otrok, ki je študijsko kariero predčasno zaključil kot študent pedagogike in sociologije kulture. Vse, s čimer se je že ukvarjal, je v predstavitvi skorajda nemogoče zaobjeti. V mladosti je pisal prozo in poezijo, za kar je dobil nekaj nagrad, nekaj časa je bil zaposlen kot vzgojitelj, bil je sekretar ZSMS v Idriji, se kasneje poizkusil kot radijski novinar, kot novinar objavljaj v časopisu Primorske novice, v Mladini, Delu, delal nekaj časa kot zidar pomolov na Obali, bil zaposlen v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku, med letoma 2002 in 2004 živel na Kitajskem in o tej deželi pisal za slovenske časopise ... Večini je dobro poznan kot član punk skupine Kuzle, manjšini pa kot kasnejši moderator idrijske kulturne združbe Hidrogliste.

Pred skorajda desetletjem se je Dušan Moravec našel in prepoznal v vlogi avtorja dokumentarnih filmov, v vlogi, ki ji je zvest še dandanes. Njegova filmska biografija danes obsega štirinajst dokumentarnih filmov. Zavidljivemu številu realiziranih filmskih projektov bo v letošnjem letu pridal vsaj še dva. Zadnja leta živi in ustvarja v Ljubljani.

Filmske novitete letošnjega leta

Z Dušanom sva se srečala v kavarni ljubljanskega Kinodvora. V rokah je nekaj časa nekoliko živčno mečkal svežo izdajo časopisa Delo, ki ga je ob naročanju prve jutranje kave nonšalantno »zabrisal« na kavarniško mizo in namesto pozdrava dejal: »Časopis sem s seboj prinesel bolj za hec in zato, da lahko iz njega kaj pametnega »preplonkam,« je bila sprva povsem resno izrečena dobrodošlica, ki jo je le nekaj trenutkov zatem že nadomestila salva smeha. Večina bralcev se prav gotovo spominja, da je Dušan Moravec pred dobrimi tremi leti v časopisu Delo pod rubriko »dnevnik« več tednov zapovrstjo na svoj humorni način oznanjal svoja tedenska početja.

Najin pogovor se je jasno vrtel okoli njegovega filmskega dela, ki se mu v zadnjem času posveča z vso svojo predanostjo. »Trenutno sem za TV Slovenijo ravno končal snemanje kratkega dokumentarnega filma o jazz festivalu v Cerknem. Zanimivo pri tem filmu je to, da ne govori toliko o sami glasbi, temveč dosti bolj o fenomenu jazz glasbe in festivalu v takem kraju, kot je Cerkno,« je o svojem zadnjem projektu povedal Dušan Moravec.

Po nekaj požirkih temne brozge, ki se tudi v Ljubljani sicer še vedno imenuje kava, je spregovoril o preostalih filmih, ki jih zaključuje v letošnjem letu. »Druga stvar, ki je v fazi montaže, je dokumentarni film o slovenski kuharski tradiciji, ki je povedana skozi osebne zgodbe treh pomembnih in dobrih kuharic pri nas. V filmu o kulinariki spregovorijo Ana Roš iz Kobarida, Vesna Čarman iz Škofje Loke in Katja Kavčič iz Dornberka. Želim pa si, da še pred poletjem pričnem snemati film o gladovnih stankah v Sloveniji,« je nadaljeval svojo pripoved.

Prvi avtorski dokumentarni film

V pogovoru se je Dušan Moravec dotaknil svojih prvih korakov v svet dokumentarnega filma. Dobro se spominja prvega filma, ki je nastal skupaj z Leonom Matkom v Kamniku. Zgodilo se je tako, da je Dušan Moravec takrat pisal za različne časopise, iskal informacije in na občinski oglasni deski sredi Kamnika zasledil predstavitev lokalnega boksarskega kluba. O tej temi je sprva hotel napisati reportažo, a bolj ko je razmišljal o načinu, kako bi tovrstno reportažo napisal, bolj mu je postajalo jasno, da bo pri tej zadevi potrebno najti drugačen medij. »Takrat se je v meni nekako sam od sebe odvrtil film. In nastal je dokumentarec o kamniškem in slovenskem boks, o bratih Barakovič ... Pravzaprav me je film sam poiskal,« o svoji življenjski odločitvi pove Dušan.

Nastal je prvi dokumentarni film z naslovom Stisnjeni v kotu. »Nikoli si nisem mislil, da se bom v življenju ukvarjal s filmi. Se mi zdi, da tja do petintridesetega leta sploh nisem ničesar zares mislil,« o svojih filmskih začetkih še doda Dušan.

Prisotnost na mednarodnih festivalih

Moravec je kot scenarist in režiser v zadnjih devetih letih posnel 14 dokumentarnih filmov, večinoma za Uredništvo dokumentarnega programa TV Slovenija in Društvo ŠKUC. Njegovi filmi so danes prisotni na različnih festivalih tako doma kot tudi v tujini.

Film Harmonikarji, ki ga lahko označimo kot portret sedmih slovenskih harmonikarjev, med katerimi je tudi Idriječan Marko

Hatlak, je bil pred leti prikazan celo na festivalu v Pjong Jangu. Festivala se je Moravec tudi udeležil in tako lahko deset dni pod budnim očesom varnostnikov opazoval življenje v Severni Koreji. »Še posebej pomemben dosežek se mi zdi, da je bil film predstavljen v eni izmed najbolj, če ne kar najbolj hermetično zaprti državi,« o predstavitvi filma v Severni Koreji pove Dušan Moravec, za trenutek pomolči in nadaljuje: »Menda si je celo sam Kim Jong Il ogledal ta film,« na svoj način med smehom še zaključi svojo pripoved o filmu Harmonikarji.

Naslednji projekt, kjer je sodeloval kot scenarist, je film, ki govori o hendikepu ter invalidnih otrocih, in je kot vzorčni primer, kako bi morali filmski delavci prikazovati tovrstne občutljive tematike, predstavljen tudi na strani varuha človekovih pravic.

Pod naslovom Izkušnja razlike je bil prikazan na filmskem festivalu v Moskvi.

Režiser filma je bil Marko Naberšnik, avtor uspešnice Petelinji zajtrk.

O humanitarnih misijah govori njegov film, posnet v severni Osetiji. Beslan, mesto, ki ga ne pozabiš je film o tem, kako predsednica Slovenke filantropije Anica Mikuž Kos s sodelavko Katjo Fras Čibej pomaga usposabljanje učitelje za delo z otroki, ki so v tem mestu doživeli in preživeli grozljiv pokol, ko so čečenski uporniki napadli osnovno šolo.

Prav gotovo si posebno mesto v njegovi filmski biografiji zasluži tudi Polka film, ki je bil pred kratkim premierno prikazan v Clevelandu. Na treh premiernih predstavah filma je v razprodani dvorani navdušil preko dva tisoč ljudi. Polka film naj bi s podporo kulturnega in zunanjega ministrstva kmalu odšel na ameriško turnejo, ki bo zajemala približno 15 mest.

»Pomen tega filma vidim v tem, da skuša širši javnosti prikazati, na kakšen način in kako močno je slovenska polka, ki je nastajala preko luže, pomembno vplivala na moderno pop glasbo v ZDA,« poudarja Dušan Moravec.

Mesto idrija v dokumentarnih filmih dušana moravca

Prepričan je, da je za dober film pomembno, da na stvari, ki se dogajajo vse okoli nas, pogledaš z drugačnimi očmi. Dušana Moravca zanimajo teme, ki so med nami vseskozi prisotne, a praviloma bolj ali manj spregledane.

V sodelovanju s slikarjem Rafaelom Terpinom je nastal dokumentarni film Klanec do doma, ki je bil v Idriji premierno predvajan letošnjo pomlad, širši javnosti pa predstavljen na TV Slovenija kot dokumentarec meseca. Gre za delo, ki na filmsko subtilni način spregovori o pozabljeni arhitekturi ter naravnih znamenitosti idrijsko-cerkljanskih grap. Film je deležen vse večjega zanimanja strokovne javnosti v tujini, a žal zaradi omejenih finančnih zmožnosti še ni preveden v angleščino. Za izjemne posnetke je poskrbel snemalec Matjaž Mrak. Glasbo, ki prefinjeno dopolnjuje filmske

na Marofu. »Gre za vizualno izredno zanimivo lokacijo in takih kotičkov Idrija resnično ponuja v izobilju in tudi zaradi tega se v to mesto vedno rad vračam,« je nad idrijskimi lepotami navdušen Dušan Moravec. In doda: »Izjemno lepa točka je pešpot ob Rakah, ki je prav gotovo ena najlepših sprehajalnih poti daleč okoli. Prav gotovo jo bom kdaj uporabil za kak prizor.«

Dušan Moravec pa vseskozi snuje nove izzive ter projekte, med katerimi igrajo bistveno vlogo tudi mesto Idrija, njeni prebivalci in njihovi dosežki ter sloves, ki ga mesto uživa v svetu. »Včasih je ta sloves nosil rudnik, ki je še vedno, a na žalost vse bolj pozabljen simbol mesta. Upam, da mi bo uspelo še kaj posneti o rudniku, ki je vse nas močno zaznamoval. Me pa vedno znova fascinira uspešnost gospodarstva v tako zaprti kotlini, kot je naša, ki je uspešno nadomestilo sloves rudnika. Ko pridejo tujci v te kraje, so prav šokirani. Sredi gozdov, globoko v

podobe, pa je napisal Aldo Kumer.

Bodisi posredno ali neposredno predstavlja prav glasba pomemben element filmov Dušana Moravca. Pred nekaj leti je posnel film o idrijski rudarski godbi zGodba iz Idrije, lansko leto pa videospot za skladbo Flamenco z violončelistom Lukom Šuličem, ki si ga je na portalu youtube ogledalo že preko 150.000 ljudi. Kot zanimivost naj navedemo dejstvo, da ga je Dušan Moravec v celoti posnel v notranjosti hidroelektrarne

kotlini leži Idrija, ki s svojim naprednimi dosežki na gospodarskem področju uspešno prosperira po domala celotnem svetu. Kot filmarja pa me izredno zanima, kako se na tako visoki gospodarski ravni sklepajo posli, kako poteka trgovina, kako potekajo razgovori s temi ogromnimi proizvajalci, dobavitelji ... Prav gotovo tema, ki si zasluži obeležja v obliki filmske upodobitve,« za zaključek o svojih še nerealiziranih načrtih pove režiser Dušan Moravec.

Godoviška Radost

Tanja Rupnik

»Življenje je pot skozi čas. Na tej poti puščamo za seboj sledi – stopinje. Stopinje v pesku, stopinje v srcih in mislih naših sopotnikov skozi čas. Včasih so globoke, jasne, vidne od daleč, drugič jih komaj slutimo, tako so nežne, komaj opazne.«

S temi uvodnimi besedami so mlade pevke vokalne skupine Radost iz Godoviča z umetniško vodjo Damjano Vončina na čelu obeležile izid svoje prve zgoščenke STOPINJE, ki je minuli mesec nadgradila nepozabni koncert Radosti ob 20. obletnici delovanja.

Dekleta, ki so sprva začele prepevati kot cerkveni sestav, danes na svoj repertoar poleg sakralne glasbe uvrščajo tudi dela posvetnih del – od baroka do sodobne glasbe, zvesta pa so tudi slovenski kulturi in ohranjanju lastne dediščine. S prelomom tisočletja so tudi Radostnice doživljale svoj preporod. Odprla so se jim vrata slovenskih in tujih glasbenih odrov, domov pa so se vračala s pohvale vrednimi dosežki in priznanji strokovnih uglednih članov glasbenega sveta. V zadnjih sedmih letih njihov renome bogatijo številni uspešni nastopi in kar več kot deset priznanj in nagrad, ki so večinoma zlato obarvani. Med njimi sta vsekakor najpomembnejši zlata plaketa na Naši pesmi 2010 (Maribor) in srebrni priznanji na 1. mednarodnem tekmovanju Heart of Europe (Gelnhausen, Nemčija) v kategoriji sakralne in ljudske glasbe. Tako mariborsko kot tudi nemško tekmovanje sta zaradi visokih kriterijev velik izziv za vsak zbor in zborovodjo, zato

slednje nagrade predstavljajo dekletom iz Godoviča neizmeren, a zaslužen uspeh.

Z leti in izkušnjami so pridobivale nova znanja in poznanstva, izpopolnjevale so se kot skupina ter vsrkavale motivacijo in elan za prihodnje načrte. Pod takimi pogoji in vplivi pa je nastala tudi že omenjena zgoščenka STOPINJE, na kateri so prepletena dela raznovrstnih slovenskih in svetovnih skladateljev. Izbor zborovodkinje in karakter programa sta temperamentna in nežna obenem ter dovolj raznolika, da predstavita cel spekter emotivnih nians in izraznosti. Najpomembnejše pa je, da so posnetki nastali v živo s tekmovanjem in koncertov. Malokdo se namreč lahko pohvali s tako prepričljivimi izvedbami, ki so neposredno prenesene z odra na snemalni trak. Čeprav se dekleta rada pošalijo, da je petje lahko tudi ekstremen šport, same izvedbe ne zvenijo prav nič tako. Izvajalke prijetnih čistih deških glasov interpretativno izrazijo skladbe kot najbolj naraven tok glasbenih misli in idej.

Vsekakor so svoj pečat pustile tudi prejšnji mesec na grajskem dvorišču Gewerkenegg, ko so v družbi sopranistke Tanje Rupnik in ob spremljavi 21-članskega orkestra izvedle Cantato mundi skladatelja Karla Jenkinsa. Da bi svoj jubilej okronale z izvirnostjo in novimi izzivi, so se dekleta podala v povsem neznane glasbene vode in tekem pridnega vadenja odkrila lepote ter zahtevnost vokalno-orkestralne glasbe. Omenjena kompozicija je namreč del cikla Adiemus, kjer se prepletajo klasični in etnični glasbeni elementi. Besedilo, ki spremlja melodijo,

pa je kreacija lastne domišljije komponista – besede imitirajo zvoke instrumentov in predstavljajo univerzalen zvok glasbe.

Izvajalci in poslušalci se nenadoma odzovejo na tovrstne zgovorne melodije, ritme ter na variacije stilov in razpoloženj, ki jih skladatelj ustvari. Ta očarljiva meditativna glasba, ki ne pozna meja, je resnično mednarodni jezik, ki nagovarja in združuje ljudi vseh socialnih, kulturnih aspektov, če se ji le odločijo prisluhniti. Prisluhnili smo ji tudi prebivalci z Idrijskega, in sicer v izvedbi vokalne skupine Radost, ki ji je v skupnem muziciranju z orkestrom uspelo pričarati skladateljevo idejo – iz tihih, ljudskih, nežnih motivov razviti neverjetno, takoj prepoznavno glasbo, ki jo vzljubi prav vsak. Da si dekleta zaslužijo ponoven hvalospev, ne priča zgolj njihov izvrsten doprinos kulturnemu dogodku, temveč tudi grajsko dvorišče polno zadovoljne publike.

Delo in trud, ki ga pevke in njihova umetniška vodja Damjana Vončina vlagajo, prinaša kontinuiran napredek in zavirljive rezultate. Poleg vseh mogočih obveznosti, ki jih terja življenje, uspejo ohraniti dobro voljo in jasno sliko o svojem cilju, in sicer da bi njihovo iskreno in pristno poustvarjanje prineslo veselje svojim poslušalcem. O njihovi neumorni težnji po muziciranju visokega nivoja nikakor ne gre dvomiti, še vedno pa najbolj fascinira dejstvo, da dekleta s svojim zavezništvo in (najverjetneje) doživljenjskim prijateljstvom pletejo na odru nevidno nit simpatične iskrive energije, ki obogati vsak njihov nastop.

Cerkno v znamenju jazz

Domen Uršič

V Cerknem so med 18. in 21. majem pripravili že 16. tradicionalni Jazz festival. Cerkno je bilo v času, ko so ga poživljali divji ritmi, polno zapor. Ja, tudi množičen obisk je bil v letošnjem letu okrepljen, a razlogi za to so tičali drugje, pa to ni prostor, kjer bi se lahko razglabljalo o teh stvareh.

V sklopu festivala je v kraju svoj delček ustvarjalnosti pustila bobnarska delavnica, ki so se jo pod vodstvom tolkalca Blaža Celarca in harmonikarja Janeza Dovča udeležili predvsem cerkljanski osnovnošolci. Navdušenje, ki jih je ob tem prevzelo, je bilo težko izmerljivo. Njihov nastop po ulicah Cerkna, pa upajmo, obeta nov bazen glasbenih ustvarjalcev, ki si bodo upali prestopiti rob melodije in stopiti na tisto drugo stran.

Delavnica je potekala že pred samim festivalom in po besedah Mance, ki jo je po končanem pouku hitro podurhala med bobne, ji je v času pisanja kontrolnih nalog in ustnega izpraševanja pomenila tisto pravo sprostitev, kjer je izživela svojo odvečno energijo, da je potem spet sedla za zvezke.

V cerkljanskem hotelu smo v petek popoldan prisostvovali dogodku, ki je dokaj neznačilen za oddaljeno mestece pod hribi, saj je direktor Goethejevega inštituta v Ljubljani, Hendrik Kloninger, odprl zgodovinsko-dokumentarno razstavo Nemški jazz (Deutscher Jazz). Na fotografijah, plakatih in ovitkih preberemo nekaj več o zgodovini jazz, jazzovski sceni, kako se jazz razvija danes po klubih in festivalih. Nenazadnje pa o pomembnosti vloge radia pri njegovi prepoznavnosti na nemškem govornem področju.

Od spremljevalnih delavnic omenimo še dve že tradicionalni, in sicer delavnica glasbene fotografije, ki jo pod naslovom "Jazzy-ga!" vodi stalni gost jazza Žiga Koritnik in „Divja hrana“ zdaj že pravega Cerkljana Daria Corteseja.

Drugače pa je bil četrtkov glasbeni program, kot vsako leto doslej, namenjen tudi tistim, ki radi prisluhnejo instrumentalni melodiki. Največ navdušenja sta med publiko požela Gianluigi Trovesi & Big Band RTV Slovenija, sledili pa so še poljski Mikrokolektyw ter svetovna mešanica glasbenikov, ki si je nadela ime po motivu v zna-

meniti pravljici Boben in lajna.

V petek je Zlatko Kaučič združil moči z italijanskima glasbenikoma Gianluigijem Trovesijem in Fulvijem Marasom, za njimi ameriški Peter Evans Quartet, za konec večera pa še Scorch Trio with Mars Williams.

V soboto je spet zaigral v solo izvedbi Zlatko Kaučič, občinstvo so razgrela še Fidibus, Sabir Mateen Quartet in Henri Texier "Red Route" Quartet iz Francije za zaključek.

Kaj bi še lahko povedali o letošnji izvedbi festivala, ki je Cerkno vpisal na zemljevid neklasičnih glasbenih središč, kjer je dovoljen eksperiment in se mešata iz okolja tradicionalno ruralno in povsem sodobno urbano izročilo, ki ga v svojem bistvu nosi jazz? Zgodba se je začela pred 16. leti, ko je vodja festivala Boštjan Cvek zaoral to ledino in pod Porezen pripeljal prve obiskovalce, da so zaužili glasbeno jed,

ki je znana po celi Evropi. Obiskovalci od tu in daleč so bili zadovoljni s kulinarčno ponudbo, ki so jo našli. Mogoče manjka pridih domačnosti, ne le jedi, ki jih dobiš kjerkoli v svetu. Zelje, ocvirkovica, zaseka, domače klobase, slana potica in še kaj bi se našlo, kar je del zgodbe doline, ki kar čaka, da jo nekdo pove. „Te wnajni“ bi ji prisluhnili.

Vseeno pa na koncu odzvanja prizven, da prvič po dolgih letih lokalna oblast, točneje župan, ni pripravila neformalnega sprejema za glasbenike in predstavnike sodelujočih institucij. Lepa gesta, ko gosta sprejmemo in mu povemo, da smo veseli, da je prišel in ga ponovno vabimo medse, tudi ob drugih priložnostih, pa četudi le za pet minut.

Besede, ki obljublajo, da se bo turistični razcvet Cerkna šele dobro začel, so tako ostale v zraku. Čas je za majhne korake, nihče ne pričakuje velikega skoka.

Bikini alarm

Alenka Abram

V poplavi takšnih in drugačnih alarmov, kot so npr. rdeči alarm pri poplavih, potem imamo tu še alarm, ker se pokojninska blagajna prazni, in alarm, ker je v proračunu luknja, pa alarm, ker koncentracija ozona v zraku v določenih krajih presega človeškemu organizmu sprejemljive meje, in alarm, ker se slovenska populacija stara, ter alarm zaradi požarne ogroženosti na Krasu, je res skrajni čas, da razpišemo še bikini alarm, ker je ravno še dovolj časa, da nekaj ukrenemo.

Če smo kot potrošniki osveščeni, potem nam je jasno, da se od nas pričakuje, da v času od 2. novembra do 31. decembra do 9. ure zvečer pokupimo vse bolj in manj gurmanske specialitete, ki jih ponujajo trgovine, in potem to pridno papcamo, dokler ne zmanjka. Hrane se namreč ne meče stran, ker tretji svet še vedno strada, zato se tudi ne oziramo na rok uporabe na embalaži in če nam iz hladilnika mogoče nekoliko čudno zaudarja.

Pri plesni ni nikoli panike, saj sta za res žlahtno izvedbo potrebna čas in ljubezen, in nič ni narobe, če se, ko ji zmanjka sira, razbohota še na druge prehranske artikle v hladilniku. Znani so že gurmanski primeri salam z žlahtno plesnijo in okusnega kondenza, ki se nabira na dnu kozarcev vloženi kumarici. Pri pivu smo vedno na varni strani, ker ga plesen ne mara. Če se pa zgodi, da nam zakondenzira odprta buteljka vina, ga je še vedno mogoče skuhati, ker na račun usedline rabimo manj klinčkov, je pa seveda ponavadi potrebno malo več sladkorja.

Ker pritisk trgovske industrije ne popusti niti po novem letu tja do pusta in potem do velike noči, je treba z investiranjem vase še naprej podpirati razvoj prehranske industrije.

Investiranje je mogoče lepo pomeriti po števcu, ki ga nosimo zapetega okoli pasu. Če investiramo dobro, potem nam števec ob koncu aprila praktično ni potrebno več zapenjati, ker se je garderoba, ki jo nosimo

na spodnjih okončinah, že naučila stati pokonci sama. Pravijo pa tudi, da ni dobro preveč globoko dihati, ker s tem drugim živim bitjem odžiramo preveč zraka.

Potem pride trenutek, tik pred prvim majem, ko smo že nabavili vse potrebno za slovesno otvoritev domačega žara in ki poleg mletega mesa v vseh možnih geometrijskih oblikah vsebuje tudi ražnjiče, makaronovo solato, gorčico, ajvar, majonezo, lepinje, seveda zraven vsega zmeraj paše vsaj še sladoled, če ravno ni bilo sveže gibanice ali pa baklave, ko trgovska industrija useka z najbolj zahrbtno potezo.

Ko se človek ravno udobno namesti pred TV s polnim krožnikom vsega po malo in pričakuje, da bo v miru pogledal poročila o novih alarmih, ki so jih novinarji tekom dneva uspeli odkriti, pridejo minute za oglasna sporočila, iz katerih je jasno, da je na svet usekal bikini alarm.

Mlada zagorela telesa zatrjujejo, kako so izgubila vsaj 15 cm na števcu okoli pasu, medtem ko so spala. Ta čudež je krema, ki ima poleg čudežnih vplivov na pomarančno kožo, na obseg stegen in bokov še to odlično lastnost, da čudežno vpliva na obseg denarnice v žepu. In čisto dovolj je, da denarnico z njo namažemo samo enkrat. Na drugi strani je očitno to, da boki in stegna niso ravno inteligentni deli človeškega telesa in je to tam potrebno narediti večkrat, pa še ni nujno, da bodo razumeli, kaj se od njih pričakuje.

Potem so tu mladi in lepi ljudje, ki na tešče jedo nekaj, kar na prvi pogled spominja na otrobe, ki jih pakirajo v lepe pisane škatle kot italijanske napolitanke, in če dieto preživiš, po samo štirinajstih dneh postaneš čisto nov človek. Če pa zdržiš dva tedna, dobiš zraven še gratis vitko postavo in smisel življenja. Pa vsi tisti lepi in mladi, ki jedo nekaj, kar pride zapakirano v majhne posodice in poskrbi, da nisi napihnen. Škoda samo, ker tisto pomaga samo črevesju, na pa tudi napihnenosti v glavi.

Obstajajo sicer še drugi načini, kako pristopiti k sanacijskemu programu bikini alarma, ampak so vsi tako nekako nehumani, ker od človeka zahtevajo vsaj začasno vključitev v sekto, ki se prehranjuje samo z mislijo na hrano. Sicer vsi priznani nutricionisti trdijo, da je najbolj hitra in učinkovita dieta tista, kjer vsak večer tik pred spanjem na tešče popijete kozarec vode.

Obstaja pa še druga pot, kjer veselo obdržite svoj pred-, med- in popraznični način življenja, se pa v hladilniku predvsem skoncentrirate na prehranjevanje z živili, ki vsebujejo žlahtno plesen.

Vaša presnova bo zelo hitro dojela, da je nastopil bikini alarm. Lahko boste jedli vse, kar vam srce poželi, in to v neomejenih količinah, števec na pasu bo pa kljub temu progresivno izgubljal na dolžini in če v času bikini sanacijskega programa hladilnik in shrambo še preselite nadstropje nižje ali višje od toaletnih prostorov, boste izredno hitro pridobili tudi na telesni kondiciji in istočasno prihranili na fitnes opremi, ker za tek po hiši res ne rabite najnovejšega modela tekaških copat z dodatno oblazinjenimi podplati. Zato gojite in spoštujte plesen v hladilniku vse leto, ker vam bo vaša postava hvaležna.

Ker pa v paketu vitalnosti ne sme manjkati niti zagorelost, tudi tu obstaja hitra rešitev. V Idriji je trgovina, kjer vam zmešajo na tisoče odtenkov različnih barv in medtem ko boste izbirali nov odtenek za kuhinjo in dnevno sobo, izberite še svojega. Vsi odtenki, ki se lepo podajo vašim polknam in balkonski ograji, bodo zagotovo dobro izgledali tudi na vaši koži, in konec poletja boste pričakali kot glavni junak iz oglasnega sporočila za tritedensko križarjenje po Karibih, kjer ste sproščeno počivali na luksuzni križarki z all inclusive paketom, in to v bikinkah, čisto brez alarma.

Juliana

Marija Trušnovec

»... in blisk in grom in solz potok. Oh, bitva vroča!« Kako – na žalost – so se izpolnile besede Goriškega slavčka, ki je smaragdni reki pel enako v čast in slavo. Mnoge težke čase je preživljala tudi dežela in ljudje ob njeni sestri, ki jo je za vedno zaznamoval Ciril Kosmač. Ni pisal samo o posebnostih Poviškaju, Tantadruju, Velikanu, Sreči. Oče ga je kratko spremljal pri prebegu čez mejo proti Cerknemu in dalje. Dal mu je sekuro, ki zmeraj prav pride, in naj se ne »zgubi ... kasneje ... v življenju«. Vsestranska umetniška duša je želel sinu, da bi bilo treba »o tem« pisati. In je!

Na Mostu na Soči (nekoč Sveti Luciji) smo se člani Muzejskega društva spomnili lika sove, vzetege z obredne skodelice, ki vodi popotnika navzgor k najdbam nekdanjega naselja (1200–1000 pr. n. št.): lončenina, hiše, vododržni tlak, žarni in skeletni grobovi kar ob cesti in še marsikaj. A pogled kipa Ivana Preglja vrh hriba pri sv. Mavru plava prek Mengor, Bučenice, Modrejca, Podsela, kjer so našli nesrečno Kosmačevo Tinko in njeno deklico Srečo, Kozlovega roba, kjer so se zbirali nesrečni (tudi njegovi) Tolminci. Riba Faronika Saše Vuge, tudi Moščana, je znova udarila z ofenzivami 1. sv. vojne. Kostnica ob Soči pri Tolminu, narejena tudi iz materiala s Tirolskega, priča o nesmiselnosti vojnih kataklizem. Vstopamo skozi vhod, skovan iz puškinih cevi. Teža mračnih prostorov z imeni okoli 1000 padlih nemških vojakov na hrastovih ploščah in vdela z mozaiki, leže na nas. Naravna svetloba osvetli grob nemškega vojaka sredi kapele le ob poletnem solsticiju. Komu zvonil zvon na poteg?! Tudi Pot miru opominja živeče rodove na marsikaj!

Iz daljave se poklonimo pesniku Goriške, ki je našel svoj mir na hribu pri sv. Lovrencu. Smo »čolnič pogube«, upodobljen na reliefu nagrobnika, »oteli« za vedno?! Slap, poimenovan po njem, je mogoče premalo poznan? Ali pač ne, nas prešine, ko se za kratek čas postavimo pod mogočno Boko, ki dobiva vodnatost iz Kaninskega pogorja. Širina slapa na ustju meri 33 m, padec v celoti pa 139 m.

Trenta – dolina, obdana s krogom alpskih vrhov: Bavški Grintavec, Pelci, Jalovec, Mojstrovka, Prisojnik, Razor, Pihavec, Kanjavec, Triglav, Lepo Špičje. Nekdaj značilne hiše z zunanjimi lesenimi stopnicami in

Slap Suhega potoka v Zadnji Trenti

hodnikom ter škodlasto streho. Na Logu majhna cerkev s slikarjami Toneta Kralja, zraven cerkve dom gorskih vodnikov Tožbarjev (Špikov) – enemu od njih je medved odtrgal spodnjo čeljust. »To je hiša mehkih src in grčavih ljudi.« Ob cesti spominska plošča le-tem. Dolina je bila pozno odkrita – ko so odprli pot čez Vršič. Ime je dobila po naseljencih iz italijanskega Trenta. Ko so fužinarji odšli, so ostali pastirji – vrharji, ki so kosili po vseh vrheh, divji lovci, gorski vodniki.

A kot beremo in kot smo slišali: »Sprehod po prvem in edinem slovenskem alpskem botaničnem vrtu Julijani v Trenti v Triglavskem narodnem parku je kot vzpon iz dolin v vrhove naših gora. Ustanovil ga je in zemljo zanj od Tožbarjev odkupil tržaški posestnik in trgovec Albert Bois de Chesne. Imenoval ga je po svoji ženi Julii. »Rože so nosili v koših, v mah in slamo zavite, vodo pa napeljali od nedaleč stran iz zajetja slapu izpod Kukle. Leži približno 800 m nad morjem. Z nasveti mu je pomagal planinski prijatelj Julius Kugy, ki ga je privabila v Trento skrivnostna scabiosa trenta, trentarski grintavec, ki ga je zaman iskal, naposled pa je nek avstrijski botanik ugo-

tovil, da je skrivnostna roža čisto navadna bleda obloglavka ali beli čopek. Kugy je bil razočaran, a je odkril Trento – zmagala je trezna znanost nad poetičnostjo poezije.

Alpski botanični vrt Juliana se razlikuje od drugih botaničnih vrtov po pestri mešanici alpskih in kraških rastlin. Njegova vrednost je v naravnosti, kar tuji obiskovalci bolj cenijo kot domači. Zgodi se, da se kljub odličnim pogojem rastlina sama preseli kam drugam, kar preseneti še strokovnjake (na primer hladnikia in še katera). Nekatere rastejo samo pri nas, druge se tudi skrižajo. Sistem saditve je mozaičen: glede na to, kaj spada skupaj, ali pa, kakor rastlinam ustreza. Zemljo so prinesli tudi s Kavkaza. Tla so apnenčasta, težko je za rastline z zahtevami po kislosti.

Juliana je vključena v sistem arktičnih in alpskih vrtov. Njen znak je zoisova zvončica, prava hčerka planin, je naša; imenovana po Karlu Zoisu, bratu slavnejšega Žige. Danes vodi botanični vrt predana proučevalka alpskih rastlin in zgodovinarica botanike, dr. Nada Praprotnik, vodja kustodiat za botaniko pri Prirodoslovnem muzeju Slovenije. Pred njo so za Juliano skrbeli nam znani dr. Tone Wraber, prof. Jeglič in predniki oziroma potomci Tožbarjev, zaradi njih je vrt živ že 80 let. Po zadnji vojni je bil vrt zavarovan po zaslugi slovenskih botanikov in dr. Angele Piskernik.

Številne visokogorske rastline tu ne uspevajo ali le slabo. Kakšna rastlina ne cvete tudi 30 let. A jeglič, svišč, volčini, kamnokreči, sleči, maki in da te kap – obilen šop rumenorjavega nabreklega razcvetelega, zavarovanega lepega čevaljca (ceptecca), naše najlepše kukavičevke, v bližini pa še malo manjša skupina le-teh. »Kjer cveti, tam je blag mir.« (Kugy)

Tišina pa nam je šepetala tudi na prodnatem pohodu po Suhem potoku do soteske in slapov pod planino Zapotok. Nekateri mokri, drugi tresočih okončin, tretji na lovu za fotoposnetki, a ob doživetju tako skrite, mogočne lepote se vračš potešen, ne meneč se za civilizacijske dobrine. »Najlepše na potovanju je sladki počitek.« (Kugy) Občutili smo ga tudi pri koči ob izviru smaragdne lepote.

»... in bil je lep pomladni dan, svetel in zvoneč, kakor iz čistega srebra ulit ...« in izredno zanimiv.

Au pair v Kaliforniji

Nina Vončina

Zadnji letnik na fakulteti večina že išče službo, zato sem tudi sama začela razmišljati v tej smeri, vendar na malo drugačen način kot ostali. Vedno me je privlačila tujina, zato sem iskala možnosti izven Slovenije. Nekega dne sem na nekem forumu zasledila oglas – družina v Kaliforniji išče slovensko govorečo au pair. Kaj sploh je au pair? Po domače je to varuška. Glede na to, da je moja stroka delo z otroki, sem se odločila, da malo več poizvem, z mislimi, da izgubiti nimam kaj, dobila pa tega dela po vsej verjetnosti tudi ne bom. Odgovore na vsa svoja vprašanja sem dobila že takoj naslednji dan, poleg pa še vse informacije o mojem bodočem delu ter kontakt agencije, preko katere vse poteka. Sprva me je misel urejanja preko agencije odbila, saj po navadi več plačaš agenciji, preden sploh začneš delati, kot potem zaslužiš. Na koncu se je izkazalo, da se glede na vse, kar ti delo in agencija nudita, vsekakor splača vsaj preizkusiti in tako sem v pol leta že bila v Kaliforniji in še vedno sem.

30. AVGUST 2010: LET Z DUNAJA V FRANKFURT IN OD TAM V NEW YORK

Prvi postanek je New York, kjer poteka 5-dnevno izobraževanje ter za konec še ogled samega veličastnega mesta NYC. Na izobraževanju smo spoznali punce in fante z vsega sveta. Vseh nas je bilo okrog 200 in prav vsak je odšel v drugo mesto v ZDA. Bili pa smo nekako v skupini glede na lokacijo dela, tako da imaš že najmanj enega prijatelja, še preden prispeš k družini.

Veliki dan je nastopil in letalo je prispelo v San Joseju v Kaliforniji. Družina me je z baloni pričakala na letališču in prvi teden je minil, kot bi mignil. Z družino smo se hitro ulovili, naredili urnik dela ter prostega časa in dnevi so minevali hitreje, kot sem si predstavljala. Najprej sploh nisem imela občutka, da sem nekje daleč od doma, s puncama namreč govorim slovensko, no bolj po idrijsko. Deklici razumeta vse, glede govornjenja same slovenščine pa sta bolj sramežljivi.

Po mesecu in pol smo odšli na družinske počitnice na Havaje. Za te počitnice sem izvedela že, ko sem bila v Sloveniji. Mesec dni pred prihodom sem namreč dobila e-pošto ter v njej vabilo, da se jim pridružim na počitnicah. Mislim, da nisem potrebovala niti sekunde, da bi premislila, kako se bom odzvala povabilu.

Budilka zabrni ob treh zjutraj, vstanem, se oblečem in odhitim skozi vrata. Po približno dveh urah vožnje se znajdem na vrhu vulkana Haleakalā na 3055 nadmorske višine. Haleakalā je največji vulkan na otoku Maui, ki je del otočja Havaji.

Ura se je že bližala šesti zjutraj in na razglednih točkah okrog kraterja se je gnetlo vedno več in več ljudi, ki so nepričakovano pričakovali sončni vzhod z mano na čelu. Bil je mrz, ki pa sta ga pregnala že sama misel in navdušenje nad soncem, ki se je že počasi kazalo izza hribov. Po čudovitem sončnem vzhodu je bil čas, da se spustimo

v dolino. Da bi bila vrnitev v dolino bolj zanimiva, sem se odločila, da se vrnem kar s kolesom. Sledil je neverjeten spust s pogledom na celotni otok in ocean, sonce pa je že veselo pripekalo. Ta dan mi je od 10 dni na Mauiju ostal najbolj v spominu, čeprav ne gre pozabiti niti ostalih dni, ko smo se potapljali in plavali v družbi želv, električnih skatov in raznolikih rib, surfali ... Havaji so bili prijetna sprostitev, ki mi je dala zagon za nadaljnje delo.

Po dveh mesecih dela je sledilo naslednje potovanje, tokrat z avtom s prijatelji. Naša pot se je začela v San Joseju, tretjem največjem mestu v Kaliforniji (10 največje v ZDA), lociranem na južnem delu zaliva San Francisco. Sledilo je 10 ur vožnje do naše zelene destinacije Las Vegas. Tu smo preživeli 4 dni, kar je, glede na to, da mesto nima drugega kot igralnice in nakupovalne centre, preveč. Tako smo v teh 4 dneh skočili še na ogled Grand Canyon, ki je dolg 446 km in širok do 29 km, v globino

je namreč v drugi državi – Nevadi, Grand Canyon pa v Arizoni. Čisto nevede smo torej obiskali še dve zvezni državi Združenih držav Amerike. V 4 mesecih sem bila torej že v 5 zveznih državah ZDA.

Za konec smo se ustavili in proslavili začetek novega leta v Los Angelesu. Samo mesto me ni preveč navdušilo, saj ljudje večinoma hodijo tja zaradi slavni osebnosti. Obvezno smo si tudi sami morali ogledati ulico slave ter znameniti znak Hollywooda. Ob koncu dneva je sledil sprehod po plaži Venice in moram priznati, da je bil to zame najlepši del mesta.

Leto 2010 se je bližalo koncu in s tem tudi naše potovanje.

Najboljše pri vsem tem je, da ob povratku z nekega potovanja že z navdušenjem razmišljaš in delaš načrte na naslednje potovanje. Sicer sem prosta vse vikende, tako da ta čas izkoristim za krajše izlete.

pa seže 1800 m. Oblikovala ga je in ga še oblikuje reka Kolorado. Bil je eden izmed prvih narodnih parkov v Ameriki. Ko enkrat stojš na robu kanjona, se kar ne moreš nagledati čudesa, ki ga je narava sama ustvarila. Cel dan smo hodili z ene razgledne točke na drugo ter poskušali pregledati in poslikati prav vsak delček.

Sledila je vrnitev v Kalifornijo, Las Vegas

Kalifornija ima veliko ogleda vrednih zanimivosti. Zelo popularna sta nacionalna parka Yosemite in Sequoia, za katera si je treba zaradi njune velikosti vzeti časa tudi po več dni. Sama sem bila tam le za vikend, a se bom zagotovo še vrnila. Park Sequoia je znan po največjih drevesih na svetu – sekvojah, park Yosemite pa je bogat s slapovi, jezeri, čudovito naravo, živalmi.

Velikokrat se odpeljem do San Francisca, v Santa Cruz, na zahodno obalo, v Sacramento - glavno mesto Kalifornije, skratka raziskujem okolico in poskušam čim bolje izkoristiti prosti čas za stvari, ki jim drugje nisem posvečala toliko pozornosti. Vsake toliko pride kdo na obisk. V oktobru štiri kolegice iz Slovenije, čez vikende ostale au pair, maja je prišla mama, tako da mi dolgčas res ni nikoli. Vmes me še družina preseneti s kakim dodatnih prostim dnevom, tako da moram reči, da sem imela kar srečo, da sem prišla k taki družini. Sedaj se bliža že težko pričakovani daljši dopust, tako da se ravno odločam, kam bi bilo najbolje odpotovati tokrat. Ker se bliža konec mojega prvega leta, je odločitev težka, saj bi bilo lepo po dolgem času obiskati tudi Slovenijo.

Kristjan Ipavec

Polona Šemrl

Statistike kažejo, da se vsako leto več ljudi odloča za tek kot obliko rekreacije. Idriječan Kristjan Ipavec je eden redkih tekačev, če ne edini, ki se na tem koncu Slovenije lahko pohvali, da bo, če ne bo poškodb, pretekel vse največje svetovne maratone. Nazadnje se je udeležil pariškega, do uresničitve cilja pa mu manjkajo še "veliki trije". Vas zanima kateri? Berite dalje.

Kot pravi Kristjan, je od nekdaj imel rad naravo. Za tek ga je pred leti navdušil oče. Poskusil je in bilo mu je všeč. »Vedno sem si želel na newyorški maraton. Vsako leto sem ga gledal po televiziji. Trajalo je leta in leta, a želja se mi je uresničila.«

Po petih letih severnoprimeških in gorskih tekov v okoliških krajih se je prvič udeležil Ljubljanskega maratona. »Želel sem, da bi tekel pod tremi urami, a mi ni uspelo. Kljub utrujenosti sem že takoj vedel, da naslednje leto spet pridem.«

Poleg maratonov v Ljubljani in Berlinu je tekel še v Linzu, New Yorku in letos v Parizu. »Razlika je očitna. Že občutek, ko veš, da je na startu okrog 40.000 tekačev, da vsi tečemo enako razdaljo, je nekaj posebnega. Res je neverjetno, kako mesta dihajo s temi prireditvami.«

Za dober rezultat je treba trdo delati. »Jaz si na toliko podlage, kolikor jo imam, vzamem tri mesece, si pripravim program in delam samo za to. Doma me podpirajo in mi stojijo ob strani tudi v trenutkih, ko mi ne gre vse po načrtih. Ko si enkrat na cilju, je vse pozabljeno, čeprav je včasih težko.«

Pogoji za udeležbo na največjih maratonih so različni. »Pri največjih so omejitve glede starosti. Do udeležence do 35 let organizatorji postavijo čas, ki ga moraš doseči. V New Yorku je bil recimo 2 uri in 50 minut. To pa pomeni, da moraš v letu dni pred udeležbo na maratonu na enem od njih postaviti tak čas. V Parizu sem moral oddati zdravniško potrdilo, da sem sposoben odteči maraton. Na londonskem imajo prednost domači tekmovalci. Prijavi se jih 130.000 in potem organizatorji žrebajo udeležence. Če imaš srečo, boš tekel, če ne, več sreče prihodnjč.«

Kristjan na maratone nikoli ne potuje sam, vedno ga spremljata sestra in njen fant.

»Jaz uredim vse v zvezi z maratonom, ostalo urejata ona dva. Sam nikoli ne bi šel, zato mi ta podpora ogromno pomeni. Zelo sem jima hvaležen. Vedno si vzamemo še teden dni časa in si ogledamo še mesto.«

Na pariškem maratonu je Kristjan Ipavec osvojil 221. mesto od 45.000 tekačev. »Tekel sem 2 uri 47 minut, kar je moj osebni rekord. Mislim, da bi lahko tekel okrog 2 uri 40 minut, boljše že težko. Želim si odteči še tri največje maratone, to so London, Čikago in Boston. Na londonskega sem že prijavljen, ali me bodo izbrali bomo, pa še videli.«

Downhill tekma v Cerknem

Maja Vojska

Športno društvo Pedal, ki v Cerknem obstaja že od leta 2006 in združuje vse ljubitelje različnih kolesarskih disciplin, je konec maja organiziralo prvo tekmo v spustu (Downhill oz. DH) v Cerknem. Cerkljanska proga se je kot tretja po vrsti letos pridružila ostalim v Pokalu Slovenije v disciplini spusta. Proga, dolga 2 kilometra in s kar 800 metri višinske razlike, je vidno navdušila tekmovalce, na svoj račun pa so prišli tudi gledalci, ki so bili nedvomno priča izjemni tekmi ter dobremu vzdušju.

O društvu pedal in pripravah na tekmo

ŠD Pedal so leta 2006 ustanovili trije ustanovni člani, ki jih je družila skupna ljubezen do kolesarstva. V nekaj letih se je število članov močno povečalo in njihovo zanimanje se razprostira med vse kolesarske discipline. Predsednik društva in vodja DH tekme v Cerknem, Aleš Makuc, je poudaril, da je bila organizacija tekme v spustu že od vsega začetka močna želja društva. »Vedno so bili pogoji za to, da bi tekma bila, ampak ni bilo še sredstev za to,« je dodal. Dejal je, da je društvo moralo dozoreti in pridobiti na prepoznavnosti v prostoru, preden so se lotili tako obširnega projekta. Pomemben korak je bila lanskoletna včlanitev v Kolesarsko zvezo Slovenije. »Želja naših fantov, ki trenirajo DH, je bila vedno tekmovati za domač klub.« Člani so namreč do lanskega leta tekmovali za okoliške klube, s katerimi so se tudi dogovorili za prestop. Letošnji DH team pod sponzorstvom Cultra, imenovan Pedal Cult Team, sestavlja 9 cerkljanskih in idrijskih »spustašev«.

Organizacijo tekme je v celoti nosilo društvo Pedal, kateremu so svojo pomoč ponudili tudi člani okoliških društev.

Aleš Makuc je poudaril, da so jih občani zelo lepo sprejeli in so podprli tako klub kot tekmo. Predvsem zato, ker je športnega dogajanja v Cerknem v primerjavi s kulturnim izrazito manj. Tekma je zelo dober dejavnik tudi na področju turizma, saj bo občina postala prepoznavna tudi na tem področju. Za konec je še razkril njihove dolgoročne plane: »Konkretno za turizem bi radi naredili to, da bi tekmo spravili na smučišče na Črnem vrhu. Ampak tukaj vmes so še dolge poti, ki jih mi kot društvo

sami ne bomo mogli prebresti.«

Aleš Makuc je sam izpostavil, da je bila občina navdušena nad njihovo organizacijo, kar nam je potrdil tudi župan Miran Ciglič, ki je komentiral dogodek: »Kar se pa moje strani tiče, izražam polno podporo vsem takim in podobnim prizadevanjem na športnem ali kulturnem področju, ki prispevajo k »razgibanju« naše vsakdanjosti in ki posledično prispevajo k prepoznavnosti naših krajev in njihovi promociji.«

Downhill tekma v cerknem

Tekma, organizirana 28. (uradni treningi) in 29. maja, je potekala na 2 kilometra dolgi progi iz Lajš s ciljem v Cerknem v bližini hotela. Organizatorji so progo komentirali kot »bolj tehnično zahtevno in zato tudi za odtенок počasnejšo«.

Tekmovalo je 137 »spustašev« v različnih kategorijah, in sicer dečki, amaterji, ženske, mlajši mladinci, mladinci, masters in elite. Ob glasni podpori domačega občinstva so se fantje iz ŠD Pedal na tekmi odlično

odrezali. V kategoriji amaterji je Jan Štucin dosegel 1. mesto in Kristjan Božnar 4., v kategoriji elite pa Gašper Klemenčič 8., Tadej Razpet (90) 15., Martin Kobal 19., Tadej Razpet (83) 29., Janko Bačnar 34. in Matevž Močnik 36. mesto.

Po koncu je prvouvrščeni v kategoriji elite, Nejc Rutar (ORBEA GEAX/ UNIOR TOOLS TEAM), komentiral tekmo: »Meni je to ena boljših prog, sploh letos, ko je prvič. Tekma je bila za prvo leto super organizirana, nič ni manjkalo in vse je »laufalo« tako, kot je treba!« Svoj komentar je dodal tudi domači tekmovalac Martin Kobal: »Tekma je bila odlična. Super vreme, velika udeležba, super pripravljena tekma. Vse je super!«

Navdušenje navijačev nad tekmo, tekmovalcev nad progo in organizatorjev nad dogodkom je bilo očitno. Lahko le čestitamo ŠD Pedal in njihovim članom za ves vložen trud, ki je v Cerknju prinesel še en kvaliteten dogodek. Vse pohvale tekmovalcem in organizatorjem in upamo, da bo v Cerknem tovrstno tekmovanje postalo tradicionalno.

Ta je nor, ker sam s sabo igra šah

»V zadnji šolski nalogi na idrijski gimnaziji, ki je imela naslov Kaj želim postati v življenju, sem zapisal, da želim postati šahovski velemejster ter da želim cele noči analizirati partije in postati svetovni šahovski prvak. Gospa Slavica Božič, ki me je učila slovenščino, je pod njo zapisala, da mi želi veliko uspeha in uresničitev želja. Danes lahko rečem, da se je do pike vse uresničilo. Bilo mi je 19 let, ko sem videl v prihodnost,« je povedal Marjan Šemrl, aktualni svetovni prvak v dopisnem šahu na sprejemu pri idrijskem županu Bojanu Severju.

Slednji je ob tej priložnosti izrazil zadovoljstvo nad njegovim dosežkom in ugotovil, da so Idrijčani uspešni na vseh področjih, ki se jih resno lotijo. Njegov uspeh in uspehe drugih športnikov je pripisal vnemi, s katero se je treba v krajih, v kakršnih živimo, za vsako stvar še bolj potruditi kot drugod. »Ponosni smo Idrijčani in ponosni so predstavniki Šahovskega kluba Kolektor, ki so Šemrlu okrepili znanja v tej kraljevski igri,« je še poudaril župan Bojan Sever, predsednik omenjenega kluba Silvo Kovač, ki je bil njegov prvi mentor, pa je svetovnega prvaka spomnil, kje so se včasih dobivali in kdo je bil Anton Troha, kateremu gre zasluga, da ima danes šah v Idriji mesto, ki si ga zasluži. Po Kovačevem mnenju so z dobrim delom ustvarili ekipo šahistov, ki je leta 1974 na republiškem prvenstvu zasedla drugo mesto. Spomnil se je generacije takratnih perspektivnih šahistov, med drugimi tudi Sama Bevka, ki je organiziral sprejem za Marjana Šemrla pri idrijskem županu Bojanu Severju in ministru za šolstvo in šport dr. Igorju Lukšiču.

Šahovska pot nekdanjega Črnovrčana se je tudi po odhodu na študij v Ljubljano strmo vzpenjala. Leta 2007 je na šahovski olimpiadi postal že šahovski velemejster v dopisnem šahu in letos še svetovni prvak. Dve leti je potreboval za osvojitve tega laskevga naslova, ki je po letu 1953, odkar prirejajo svetovna prvenstva, prvič v rokah Slovenije. Od takrat namreč tekmovanje v dopisnem šahu poteka. (Glej internetno stran Šahovske zveze Slovenije)

Na sprejemu so besedo seveda dali tudi prvaku, ki je ob tej priložnosti med drugim povedal, kdaj je začel igrati šah in nanziral vrsto prigod v zvezi z njim, največ iz

➤ Pred uradnim sprejemom v županovi pisarni. Od leve proti desni so: župan Bojan Sever, svetovni prvak v dopisnem šahu Marjan Šemrl, predsednik Šahovskega kluba Kolektor Silvij Kovač in podpredsednik omenjenega kluba Boštjan More

➤ Turnir obmejnih mest leta 1983 v Cerknem. Od leve proti desni so: Stojan Petrič, Viktor Cernobrnja, Marjan Šemrl in pokojni Vinko Cuderman

časov njegovega služenja kadrovskega roka (vojaščine). Takrat so rekli: »Ovaj je lud, igra šah sam sa sobom.« »Ker so mi na straži našli šah in šahovsko literaturo, so mi ju zaplenili, vendar na srečo iz tega pripetljaja niso delali problemov. Z dopisnim šahom sem se začel resneje ukvarjati leta 1999, ko sem na Bledu srečal dopisnega šahovskega kolega s Ptuja Janka Boha. On me je pozval, naj se spet ukvarjam z njim, čeprav sem bil mnenja, da to danes počnejo računalniki.

»Veš, računalniki so neumni, poskusi, pa boš videl,« mi je odvrnil Boha. »Počasi sem dojel, da računalniki niso vsemogočni in da je še veliko prostora za človeško delo,« je svoje spoznanje strnil svetovni prvak v dopisnem šahu. »Do tega naslova sem prišel tudi po zaslugi psihologije in turnirske taktike, ki sem se ju posluževal.« V nadaljevanju in za konec sprejema je Šemrl spregovoril še o podrobnostih med tekmovanjem in o svojih načrtih v prihodnje.

👉 Kdaj prihajaš domov

👉 Vsi imajo iste probleme z ženskami

👉 Balkane, balkane ...

👉 Ljubezen je, ko ljubiš nekoga tudi, če je svinja

👉 Štetje prometa

👉 Zgledi vlečejo, čeprav je cesta vmes

... udobje po vaši meri

... ko si vzamete čas zase

ODPRL SE JE NOV, VEČJI SALON SEDEŽNIH GARNITUR ŽAKELJ (Ljubljana BTC - hala 10)

sedežne garniture | postelje | počivalniki | dodatki k pohištvu | inženiring

- | popolna ponudba
- | strokovno svetovanje
- | izdelava po meri in naročilu
- | ideje in nasveti na spletni strani: www.zakelj.si/ideje.html
- | več informacij na: www.zakelj.si

Proizvodnja Goropeke
Goropeke 1, 4226 Žiri
T: 04/517 05 50

Salon BTC, dvorana 10
Šmartinska 152, 1000 Ljubljana
T: 01/547 75 20

Salon Lesce
Alpska c. 62, 4248 Lesce
T: 04/535 35 48

www.zakelj.si